

Ľupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

15. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATELOV, RODÁKOV A PRIATELOV OBCE SLOVENSKÁ ĽUPČA

číslo 6-7 | júl-august 2013

Aktuálne v obci
Zhodli sa na výške úveru

2

Aktuálne v obci
Vyríšime trápenie s odpadom spoločne?

3

Obec a spoločnosť
Keď kováč na nákovce čaruje

6/7

Zaujímavosti
Problém – psie exkrementy

13

Priestor pre školy
Vidieť Londýn sa oplatí

18

Ľudia ľuďom...

Opäť nastalo prázdninové a dovolenkové obdobie, a tak Ľupčianske zvesti vychádzajú v rozšírenom vydaní znovu ako dvojčíslo. V mene redakčnej rady vám chceme úprimne poďakovať za záujem o našu prácu a o informácie, ktoré prostredníctvom novinových stránok prinášame.

Moje poďakovanie čitateľom je aj za podporu, ktorou nás odmeňujú pri osobných stretnutiach. Spätná väzba, ako sa už vo svojich príspevkoch snažili neraz naznačiť moji kolegovia, je totiž dôležitá a pre členov redakcie veľmi inšpiratívna, pretože sa všeobecne snažíme meniť aj pravidlá prístupu k informovanosti obyvateľov.

Stoja nám za to

Nie vždy je to, samozrejme, jednoduché a často sú predsudky či nezaujem, alebo rokmi zaužívaná principiálnosť v správaní sa neradostným „spestrením“ dňa

pre každého z nás, no slová pochopenia a povzbudenia

práve od vás – čitateľov nás neustále presvedčajú, že sa netreba nechať odradiť, ba naopak, treba pokračovať. Často si aj ja sama hovorím – tých 3 300 ľudí, ktorých Slovenská Ľupča má, mi stojí jednoducho za to! A platí to aj pre mojich redakčných kolegov, ktorým by som sa rada aj touto formou poďakovala. Za to, že tak ozajstne ľudsky – „sú“, všimajú si a píšú, ale aj opravujú. Za to, že zdieľajú nadšenie, chápu potrebu zmien i prístupu, ale aj za to, že sa neboja prinášať obyvateľom Slovenskej

Ľupče uvedomenie si, kam patria, i „znovuobjavovanie“ ich hrdosti, kto sú. Aj vďaka ich práci a prístupu sa nám čoraz vo väčšej miere stáva, že sa na nás aj v rámci súkromných rozhovorov obracajú obyvatelia, aby sme vyríšili alebo aspoň našli vysvetlenie na fakt, ktorý ich trápi. Stávajú sa tak nielen pasívnym hodnotiteľom či kritikom, ale podieľajú sa na riešení aktívne, pretože my sa za nich pýtame, a čo je hlavné, zverejňujeme...

Viac sa dočítate na str. 14 v rubrike Kedysi a dnes.

Podakovanie

Pred pár týždňami sa rozhodol z postu člena Redakčnej rady odstúpiť Milan Bruchánik, ktorý bol jeden z iniciátorov minuloročnej zmeny vizuálu, zamerania i prístupu Ľupčianskych zvestí. Za jeho prínos mu ďakujeme a veríme, že aj naďalej bude, aj keď nie aktívne, ale tak ako vy všetci, naši čitatelia, iniciovať redakciu svojimi nápadmi k zmenám i možným riešeniam problémov v našej obci. Zároveň by sme takto chceli vyzvať všetkých záujemcov, ktorí by mali ambície stať sa aktívnou súčasťou Redakčnej rady Ľupčianskych zvestí, aby nás kontaktovali, a to či už osobne, alebo písomne na kontaktoch uvedených na poslednej strane v tiráži.

Erika Lamperová, predsedníčka Redakčnej rady Ľup. zvesti

Skvosty našich lúk

Je leto a my máme viac času na výlety a vnímanie rozmanitosti v našom okolí. Na potulkách tak často nachádzame aj krásne a nežné výtvory prírody – kvety. Človeka fascinujú už od dávnych čias. Najmä rod orchideí, kvitnúcich od mája do konca augusta, patrí medzi tie najobdivovanejšie. Výnimočnosť orchideí však nespočíva len v ich kráse a bizarných tvaroch. Jedinečný je aj ich spôsob vývoja, viazaný na symbiózu so špecičickými hubami, a ojedinelý spôsob rozmnožovania.

Okolo Slovenskej Ľupče majú pomerne hojné zastúpenie viaceré druhy nádherných, ale pozor – zákonom chránených orchideí z čeľade vstavačovitých, napr. vstavač bledý (*Orchis pallens*), vstavač trojzubý (*O. tridentata*), vstavačovec bazový (*Dactylorhiza sambucina*), vstavač počerný (*O. ustulata*) alebo vstavač obyčajný (*O. morio*), ktorý je na obrázku.

Veľmi vzácný

Tento druh je udomácnený v Európe a Ázii a rastie

jednotlivo na suchých lúčkach a svahoch, ale aj vo svetlých lesoch. Vstavač obyčajný sa nespíe zbierať, jeho výskyt je chránený na prevažnej časti územia, pretože má popredné postavenie v červených zoznamoch ohrozených druhov rastlín. Rastlina je opelovaná hmyzom, ktorý v kvete hľadá medovinu, tá v ňom však chýba. Sú to klamlivé kvety. Je to skvost našich lúk, dnes veľmi vzácný. Ako liečivá rastlina sa zberali hluzu na jar. V liečiteľstve sa používali pri črevných kataroch, hnač-

kách a pri výrobe výživných želatín.

Chráňme si ich

Neobmedzeným zberaním a nerozumnými zásahmi do prirodzeného prostredia sú vstavačovitité druhy čoraz väčšou zvláštnosťou. Aj u nás väčšina druhov patrí medzi vzácne druhy. Mnohé z nich sú kriticky ohrozené a hrozí im zánik. Aj keď sú dnes orchidey chránené medziná-

rodnými dohovormi a národnými vyhláškami /u nás vyhl. č. 93/1999 Z. z./, zďaleka to na ich záchranu nepostačuje. Omnoho dôležitejšia je ochrana lokalít, kde tieto rastliny ešte prežívajú. Len tak budeme schopní zabezpečiť ďalším generáciám možnosť obdivovať ich krásu a dokonalosť v prírodnom prostredí.

(ela)
foto int.

Problém s rozdelením vyriešili

Aj napriek tomu, že hlavnou témou posledného Obecného zastupiteľstva mal byť predovšetkým úver na budovanie kanalizácie a ČOV, sa poslanci okrem iného zaoberali vzniknutou situáciou okolo tunajšej ZUŠ a DFS Dratvárik, ktorý sa stal pred 6-timi rokmi súčasťou jej tanečného odboru.

Zástupcovia obce si vypočuli názory obidvoch zainteresovaných strán a zhodli sa na rozdelení, pričom tanečný odbor tunajšej ZUŠ, ktorej zriaďovateľom je obec, bude naďalej vyučovať v rámci platnej legislatívy s tanečným zameraním ako doteraz a Občianske združenie DFS Dratvárik bude pracovať samostatne ako folklórny súbor.

Perina bude tenšia

Na rozdiel v čerpaní finančných prostriedkov sa bude musieť vedenie detského folklórneho súboru pripraviť. „Budeme sa prikrývať takou perinou, na akú máme,“ zhodnotil daný stav jeden zo zakladateľov súboru Juraj Dávid. Finančné si podľa jeho slov DFS Dratvárik, ktorý

sa takto opäť ocitne na úrovni ostatných miestnych organizácií, bude zaoberať tak, ako to bolo pred jeho zlúčením so ZUŠ. Okrem zosúladienia harmonogramov ostáva na kompetentných ešte doriešiť zmluvné náležitosti, ako je prenájom tanečnej sály a pod.

(ela)

Foto archív DFS Dratvárik

Zhodli sa na výške úveru

Dôležitým bodom rokovania poslancov bola výška úveru, ktorý musí obec čerpať ako zdroj spolufinancovania kanalizácie a čističky odpadových vôd.

Postup členov Obecného zastupiteľstva sa pri rozhodovaní o splátkach musel odvíjať v súlade s faktom, ktorý musí aj v budúcnosti udržať hospodárenie obce

v takej línii, aby sa na základe záväzku voči banke neocitla vo finančnej tiesni. Aby sa výkon kompetencií obce počas splácania úveru nasledujúcich 20 rokov neohrozil, bude musieť obecný rozpočet dlhodobo rátať s krátením výdavkov. Do úvahy treba vziať aj budúce nemalé náklady, ktoré si vyžiada prevádzka ČOV. Poslanci nakoniec schválili čerpanie úveru vo výške max. 400 000 eur, pričom poskytovateľ z finančného sektoru bude vybraný na základe verejného obstarávania a prihliadať sa bude aj na výšku úroku. (ela), foto: int

Krátko zo zastupiteľstva

Väčšie ihrisko

Detské ihrisko pri Sokolovni sa zrejme už čoskoro rozrastie. Poslanci sa zverejnením zámeru prenajať majetok zhodli na tom, že vyhovejú žiadosti Materského centra Klúčik OZ Pro Lipche, ktoré má záujem o prenájom nevyužívaného priestoru oproti budove Polície v areáli Sokolovne. Najmenší obyvatelia obce by tak s rodičmi získali oveľa väčší priestor na svoje hry, ako majú v súčasnosti, a dnes nevyužívaná časť by zmenila svoj vzhľad k lepšiemu.

Staronový riaditeľ

Do funkcie riaditeľa Základnej umeleckej školy v Slovenskej Lupči bol tajným hlasovaním opätovne zvolený jej doterajší riaditeľ Ivo Petřík. Do výberového konania sa prihlásil ako jediný uchádzač. Komisiu tvorili členovia rodičovskej rady a poslanci.

Asfaltuje sa

Počas prázdninového obdobia sa na nový asfaltový koberec, tentoraz už v konečnej realizáčnej fáze a kvalite, môžu tešiť obyvatelia Školskej a Cambelovej ulice. Poslanci v tejto súvislosti jednohlasne odsúhlasili sumu 30 000 eur, ktorá bude použitá z rezervného fondu obce aj na nové obrubníky. A hoci sa tu uvažovalo aj o zrušení niektorých zelených pásov, ktoré sa v súčasnosti ničia parkovaním áut, zrejme sa tak nestane. Odhadovaná suma, potrebná na následné vytvorenie parkovacích miest, by totiž súčasné možnosti obecného rozpočtu dost narušila.

Koledujú si o zmenu

Aj zmena otváracích hodín bola jednou z tém v rámci interpelácií poslancov. Mnohí sa totiž protesty obyvateľov, ktorých ruší hluk z prevádzok. Je možné, že budúcnosť prinesie reálnu zmenu, a to do 22.00 hod. Niektorí poslanci zároveň apelovali na nutnosť vykonávať častejšie policajné kontroly, pretože klienti prevádzok neakceptujú zatváracie hodiny a stáva sa zvykom, že po záverečnej naďalej pokračujú v rušení nočného pokoja hlasnou hudbou z reproduktorov pristavných áut.

(ela), foto int.

Stratégia na rekonštrukciu bola predložená

Stav budovy tunajšej Materskej školy už dlhšiu dobu robí na čele vrásky všetkým zainteresovaným osobám. Niet sa čomu čudovať. Budova v mnohých smeroch nespĺňa súčasný štandard, ktorý by chceli všetci kompetentní dopriať najmenším obyvateľom obce. Problémové sú schodky, strecha, absencia izo-

lačný prvok a čoraz častejšie sa objavuje na niektorých miestach pleseň. Riaditeľka školy preto oslovila architekta Ľubomíra Kríža, ktorý nielen vypracoval jednotlivé body s primárnou potrebou ich akútnej realizácie, ale vzhľadom na finančné možnosti zriaďovateľa, ktorým je obec, predložil Obecnému zastupiteľstvu

aj dlhodobú stratégiu obnovy zariadenia, vrátane investičných vkladov obce. Aj keď k jej akceptácii zatiaľ nedošlo, poslanci sa určite v budúcnosti budú musieť zaoberať, akým spôsobom a ktorú etapu obnovy či riešenia daného nežiaduceho stavu v budove MŠ zakomponujú do obecného rozpočtu. (ela), foto int.

Vyriešime trápenie s odpadom spoločne?

Nie náhodou sa témou odpadu zaoberáme už po niekoľkokrát aj na stránkach Lupčianskych zvestí. Všetkým nám je jasné, že o tomto probléme sa donekonečna nedá len diskutovať. Je totiž potrebné prijať konkrétne opatrenia, pretože nám všetkým siaha do vrecka čoraz hlbšie.

Pripomeňme si niektoré základné fakty: Napriek zvýšenej sadzbe za odvoz komunálneho odpadu dosahuje výber tejto položky v rozpočte obce zhruba 50-tisíc eur. Naproti tomu výdavky sú zhruba na úrovni 70-tisíc eur. Tento rozdiel obec financuje z ostatných príjmov, teda aj z daní, ktoré za rok získa. Iste uznáte, že tak vysoký rozdiel medzi príjmom a výdavkom je naozaj alarmujúci.

je možný takýto obrovský nárast prostriedkov na likvidáciu odpadu? Obec robí predsa všetko pre to, aby sa tieto výdavky znížili. Dôkazom toho je aj separovaný zber, organizácia zberného dvora, výber najlacnejšieho odvozu KO cez elektronickú súťaž a pod. Ale ako sa hovorí: „Niekdže sa stala chyba v tomto štáte dánskom!“

kokapacitných) a v týchto domoch v niektorých prípadoch nemajú občania ani trvalý pobyt! Je pre mňa záhadou, odkiaľ sa berie odpad, dovážaný občanmi na zberný dvor. Natíska sa mi hneď niekoľko odpovedí, ale v každom prípade mnohí z nás túto službu

obce naozaj zneužívajú a peniaze, ktoré by mohli ísť na kultúru, šport alebo iné prospešné aktivity v našej obci, takto premrháme.

Všetci za nich platíme

Mnohí sa teraz pýtate: „A aké teda prijať riešenie, východisko z tejto situácie?“ Na pohľad je to jednoduchá vec. Obec v rámci svojho rozpočtu financuje prijateľný odvoz komunálneho a separovaného odpadu. Pre mňa je to jasné – **ak niekto produkuje odpad neúmerne navyše, musí si to zaplatiť!** Pre splnenie tejto úlohy musíme aj

na našom zbernom dvore vytvoriť podmienky ako napríklad vázenie, drvenie, prípadne lisovanie a pod. Nie je predsa možné, aby sme sa všetci podieľali na likvidácii napr. stavebného odpadu individuálneho stavbevníka! V súčasnej situácii je možno na mieste znovu zavedenie lístkového systému na odvoz KO.

Otvárame verejnú diskusiu

Toto je však môj pohľad a iste sa medzi vami, občania, nájdu takí, ktorí majú iné návrhy a možnosti riešenia, preto chcem týmto otvoriť na tému **Odpad a ako s ním ďalej?** širšiu diskusiu. Prítvame vaše postrehy a námety na stránkach Lupčianskych zvestí, ako aj v obecnom zastupiteľstve. Nebojte sa napísať či prísť a povedať svoj názor, lebo každé takto ušetrené euro sa nám vráti, lebo inak eurá vyhadzujeme spolu so smetami.

Luboš Bakaljar
Ilustr. foto int.

Zneužívanie využívania?

Využívanie služby obce pri likvidácii odpadu sa stalo zneužívaním. Veď ako je možné, že pred niektorými domami v obci sa každý pondelok nachádza až niekoľko kuka nádob (aj veľ-

Žeby chyba?

Na uvedený problém sa snažím už dlhodobo poukazovať, ale k zásadnému riešeniu sme zatiaľ nedospeli. Natíska sa tu otázka: „Ako

Stretnutie generácií na Kališti

V sobotu 17. augusta 2013 sa bude konať 8. ročník Stretnutia generácií na Kališti. Stretnutie generácií býva každoročne spomienkou na obete fašizmu i na tých, ktorí prežili hrôzy vojny a znášali utrpenie vo vypálených obciach.

Je mementom pre súčasnú generáciu i budúce generácie a zároveň odsúdením všetkých snáh a prejavov, znevažujúcich historické fakty, hrdinstvo a obetavosť účastníkov protifašistického odboja. Záštitu nad podujatím prevzal predseda Banskobys-

trického samosprávneho kraja Ing. Vladimír Maňka. Oblastný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Banskej Bystrici spolu s Múzeom Slovenského národného povstania, Banskobystrickým samosprávnym krajom a ďalšími spoluorgani-

Ako sa dopraviť na Kalište?

AUTOBUSY

ODCHOD	PRÍCHOD
Banská Bystrica žel. stanica	Kalište
8.00	8.40
8.30	9.10
9.00	9.40
Kalište	Banská Bystrica
15.45	16.25
18.00	18.40

Autobusy budú označené „KALIŠTE 2013“ a číslom autobusu s tým, že účastníci budú prepravení späť autobusom, ktorým sa na podujatie dovezli.

Upozornenie pre dodávateľov a technické vozidlá, že v smere z Kališťa do Moštenice bude v čase od 07.30 h cesta pre všetky vozidlá uzavretá a od 15.15 h v smere Moštenica – Kalište.

Odporúčenie pre záujemcov, aby využili v maximálnej miere autobusovú dopravu, nakoľko na Kališti sú obmedzené parkovacie miesta pre osobné motorové vozidlá.

Program

- 9.15 KULTÚRNY PROGRAM (PÓDIUM)**
SENIORI OPTIMISTI spevokol pri ZO JDS v Žiari nad Hronom
ARIZONKY tanečný súbor z Banskej Bystrice – Sásovej
Folklórna skupina JAVORY a LIESKY z Baďina
- 10.30 EKUMENICKÁ POBOŽNOSŤ (PAMÄTIŇK)**
- 11.00 PIETNA SPOMIENKA (PAMÄTIŇK)**
Položenie vencov
Hymna Slovenskej republiky
Báseň
Otvorenie
Príhovory a pozdravy hostí
Prechádzka Sadom života
- 12.00 UKÁŽKY KLUBU VOJENSKEJ HISTÓRIE GOLIAN Z BANSKEJ BYSTRICE (PARTIZÁNSKA NEMOCNICA)**
- 13.00 KULTÚRNY PROGRAM (PÓDIUM)**
Detský folklórny súbor MATIČIARIK z Banskej Bystrice
Folklórny súbor HRIŇOVČAN z Hriňovej
Hudobná skupina SLOVAK TANGO z Banskej Bystrice

Ďalej sme pripravili:

- ZÁBAVNÉ DETSKÉ IHRISKO**
Športové, vedomostné a zábavné hry a súťaže pre deti
- SKÚŠKA ZDATNOSTI**
Športovo-branné súťaže pre mládež a dospelých
- PRECHÁDZKY PARTIZÁNSKOU REPUBLIKOU**
TURISTICKÉ POCHODY
Donovaly – Kalište, Špania Dolina – Kalište, Lučatin – Hladef – Kalište

Otázky pre...

Alexandru Dankovú

Rubrika „Otázky pre...“ otvára ďalšie kolo odpovedí na otázky, ktoré sme tentoraz adresovali zamestnancom Obecného úradu v Slovenskej Lupči, aby sme čitateľom priblížili nielen ich prácu, ale aj kompetencie, ktoré im prislúchajú pri riešení podnetov. Obrátili sme sa na Alexandru Dankovú, ktorú nájdete v priestoroch Obcej knižnice a Miestneho kultúrneho strediska. Aj tentoraz nás zaujímalo, koľko rokov pôsobí na Obecnom úrade a akými povinnosťami za tie roky prešla.

Trošičku opravím – nie na Obecnom úrade, ale v Miestnom kultúrnom stredisku pôsobím už 23. rok. V marci 1990 ma Rada MNV v Slov. Lupči na základe konkurzného konania uznesením schválila do funkcie riaditeľky Miestneho kultúrneho strediska, ktoré bolo príspevkovou organizáciou obce s vlastnou právnou subjektivitou. V tom období tvorili náplň práce okrem zabezpečovania a organizovania kultúrnych podujatí a zabezpečovania činnosti knižnice, ekonomická agenda, vrátane vedenia účtovníctva, mzdového účtovníctva a personálnej agendy, oprava a údržba budovy a technického zariadenia, vedenie a organizovanie činnosti kina Príboj, finančné a organizačné zabezpečenie činnosti DFS Dratvárik a Divadelného ochotníckeho súboru. Po vzniku aj Saxofonového kvarteta a Romtaktu. V roku 1995 po návrate z materskej dovolenky mi pripadla aj Obecná knižnica, v ktorej som vykonávala funkciu knihovníčky. O 10 rokov neskôr sa MKS stalo organizačnou zložkou obce a funkcia riaditeľky MKS zanikla. Stala som sa vedúcou MKS a knihovníčkou v našej Obcej knižnici. Z ekonomickej agendy prešlo na finančné odde-

nie OÚ celé vedenie účtovníctva, mzdového účtovníctva, personálna agenda a na oddelenie správy majetku opravy a údržba budovy MKS. Od júla 2005 až do marca 2011 som v dopoludňajších hodinách pracovala v Turisticko-informačnom centre MPD na Obecnom úrade.

Čo všetko teda dnes spadá do vašej kompetencie, keďže ako jediná zamestnankyňa Obecného úradu vás obyvateľia nájdu v iných priestoroch, ako je úrad? S čím sa na vás môžu obrátiť?

Organizovanie kultúrnych podujatí v MKS, spoluorganizovanie spoločensko-kultúrnych podujatí s obcou, organizačná súčinnosť pri programoch, koncertoch a divadelných predstaveniach žiakov ZŠ S. Cambela a ZUŠ v Slov. Lupči. Sprístupnenie a zabezpečenie prenájmu priestorov a inventáru MKS na súkromné oslavy, rodinné udalosti, na reklamné, prezentačné a predajné akcie. Zabezpečenie prenájmu priestorov na nácvik súborov. Vypracovávanie projektov na získanie financií na kultúrne podujatia, na elektronizáciu knižnice a nákup nových kníh. V rámci činnosti obcej knižnice je totiž hlavnou náplňou budovanie a sprístupnenie knižničného fondu, vrátane knižných dokumentov miestneho významu. Poskytovanie základných a špeciálne knižnično-informačných služieb, ako aj prístupu k vonkajším zdrojom.

Keďže naša rubrika bude postupne spovedať všetkých zamestnancov úradu, bude iste namieste opýtať sa každého z nich na spôsob práce – či sa lišil v obdobiach „starostovania“ rôznych starostov. Ak áno, tak čím?

Spôsob mojej práce sa nelíšil, menila sa náplň

práce, čo priamo súviselo s organizačnými zmenami, ktoré som už spomínala.

Vaša práca okrem orientovania sa v knižničnej oblasti spočíva aj v bezprostrednom styku s ľuďmi, ktorým je akýkoľvek žáner kultúry blízky. Pociťujete rozdiely z pohľadu doby?

Určite, keď som nastúpila v roku 1990, to bolo také euforické obdobie plné optimizmu. Ľudia navštevovali omnoho viac kultúrne podujatia, filmové predstavenia. Oveľa viac ľudí chodilo na zázajdy, ktoré som organizovala do Štátnej opery v Banskej Bystrici a do DJGT vo Zvolene. Za porovnateľné finančné prostriedky sa v minulých rokoch nakúpilo viac knižných jednotiek do Obcej knižnice ako v posledných rokoch.

Oddych, relax a odhodnenie zátaže zo seba sú určite dôležité. Často žije v súkromí človek iným životom, ako sa prejavuje v dennodennej práci alebo vôbec navonok. Je to tak aj vo vašom prípade?

Neviem, či je to celkom výstižné, pretože mňa moja práca nesmierne baví, hlavne práca v knižnici. Ale určite doma mám rada absolútny pokoj a najviac si oddýchnem pri vážnej hudbe, ktorá má dobije novou energiou, a pri dobrej knihe, ktorá má poučiť a zabaviť. Z literárneho žánru mám veľmi rada životopisy, ktoré ma dokážu povzbudiť a inšpirovať.

Zhovárala sa Erika Lamperová
Foto domáci archív

Policajné okienko

Rodinné poškodovanie

Príslušníci OO PZ v Slovenskej Lupči v mesiaci jún 2013 evidujú v územnom obvode obce Slovenská Lupča dva priestupky proti majetku, kde išlo o poškodovanie vecí medzi príbuznými, pričom skutky sú v štádiu objasňovania. Tak isto príslušníci OO PZ evidujú dva priestupky proti občianskemu spolunažívaniu, pričom išlo o schválnosti medzi príbuznými, kde obidva skutky boli predložené na prerokovanie priestupku na Obvodný úrad Banská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy.

Šoféroval zdrogovaný

V tom istom období príslušníci OO PZ Slovenská Lupča neevidujú žiadne trestné oznámenie ohľadom skutku, spáchanom v územnom obvode obce Slovenská Lupča, avšak vlastnou činnosťou zistili páchatela prečinu „Ohrozenie pod vplyvom návykovej látky“, ktorý v stave, vylu-

čujúcom spôsobilosť, viedol motorové vozidlo v katastri obce Slovenská Lupča.

Plynulé akcie

Počas mesiaca jún boli uskutočnené aj 2 kultúrno-športové podujatia, a to „Lupčianske rodeo“ a „Lučatínska jedenástka“, kde príslušníci OO PZ Slovenská Lupča dohliadali na verejný poriadok a na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky. Počas obidvoch podujatí nebola zaznamenaná žiadna dopravná nehoda, nebol narušený verejný poriadok a nebol zistený ani žiadny trestný čin alebo priestupok.

Havária pred obchodom

V územnom obvode Obvodného oddelenia Slovenská Lupča boli zaznamenané 2 dopravné nehody, pri ktorých došlo k 1 ľahkému zraneniu bez požitia alkoholu u vodiča. K dopravným nehodám došlo na ceste č. 1/66 v km 96,20 a v obci Slovenská Lupča pri potra-
vinách COOP. (tk)

Spoznaj organizácie v regióne

Špania Dolina sa prednedávnom stala miestom stretnutia členov Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov z rôznych obcí v rámci akcie Spoznaj ZO SZPB v regióne. „Stretnutie sa tu asi sedemdesiat členov z okolitých organizácií. Okrem príjemnej atmosféry, programu a dostatku informácií o miestnej SPB

sme si pozreli medené múzeum i zbierku paličkovanej čipky v Klopačke,“ prezradila jedna z našich zástupkyň Elena Pašková a dodala, že Slovenskú Lupču čaká rovnaké stretnutie organizácií približne v októbri a už teraz premýšľajú, čím zaujímavým by sa predstavili.

(ela)

Foto archív (ep)

Údržba miestnych chodníkov

Pýtame sa za vás

Aj keď sa nepozastavíme nad následkami výkopových prác, niektoré časti obce, ktoré sú postupne upravované, rozhodne nevyzerajú ani zďaleka ako reprezentačné. Aj preto sa na nás obrátiла čitateľka, ktorú trápi súčasný stav chodníkov. S otázkou, kto a v akej miere je povinný čistiť a udržiavať miestne komunikácie a chodníky, či sú to obyvatelia, alebo sama obec, sme sa obrátili na starostu Slovenskej Lupče.

Odpovedá Miroslav Macák:

Táto otázka je na prvý pohľad aktuálna viac v zime, ale keď si dobre prečítame zákon, zistíme, že povinnosti občanov sa zimou nekončia. Povinnosť zabezpečiť údržbu príľahlých chodníkov a ostatných prístupových plôch, patriacich k nehnuteľnosti, vyplýva jej vlastníkom, prípadne správcom alebo užívateľom z § 9 ods. 2 zá-

kona NR SR č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších zmien a doplnkov. Tu sa okrem iného uvádza - citujem: „Závady v schodnosti priechodov pre chodcov na miestnych komunikáciách a prejazdných úsekoch ciest cez obce, ako aj záva-

dy v schodnosti miestnych komunikácií, určených výhradne pre chodcov, sú povinní odstraňovať správcovia miestnych komunikácií. Závady v schodnosti chodníkov príľahlých k nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v súvisle zastavanom území a hraničí

s cestou alebo miestnou komunikáciou, sú povinní bez prietahov odstraňovať vlastníci, správcovia alebo užívatelia nehnuteľností, pokiaľ tieto závady vznikli znečistením, poľadovicou alebo snehom.“

Takže pokiaľ vznikne kedykoľvek počas roka zá- vada v schodnosti chodníka, miestnej komunikácie a podobne napr. znečistením, povinnosť odstrániť ju má, ako je už hore uvedené, majiteľ, správca či užívateľ príľahlej nehnuteľnosti. Kedysi bolo dobrým zvy-

kom pri zemetaní svojho dvora pozametať aj chodník pred svojím domom a bránou. Dnes, samozrejme, česť výnimkám, akoby sme už túto povinnosť prenechávali na obecné úrady, a to nielen v našej obci. Obec okrem toho, že to nie je jej povinnosť, aj keby chcela, nemá kapacity na to, aby vyčistila, pozametala, a prípadne aj odburinila znečistené chodníky. Preto by každému malo záležať nielen na tom, ako má za bránou, ale aj pred bránou svojho domu. (r)

Dokedy bude vypadávať ľuďom elektrický prúd?

Do redakcie nám prišlo upozornenie od čitateľky, obyvateľky Mierovej ulice, že by bolo dobré, keby si Lupčianske zvesti „posvietili“ na problém, ktorý už dlhodobo trápi mnohých obyvateľov obce - časté vypadávanie elektrického prúdu. „Stane sa to aj niekoľkokrát počas dňa, a to je pekné počasie, nie búrka. Prepätím sa nám ničia spotrebiče. Prečo sa to deje?“ S touto otázkou sme sa teda obrátili na hovorkyňu SSE Janu Bolibruchovú:

„V danej lokalite sme v skúmanom období zaznamenali krátkodobé prerušenia elektriny v dôsledku prechodových javov. Ide o reakciu automatiky, ktorá práve v prípade krátkodobých prechodových poruchových stavov v dis-

tribučnej sústave opätovne zapína vedenie. Tým sa zabraňuje bezdôvodnému dlhodobiešiemu obmedzeniu distribúcie u odberateľov. Príčin vzniku krátkodobých prechodových javov môže byť viacero, vznikajú napr. vo chvíľach, keď je distribučná sústava vystavená extrémnym vplyvom, napr. pri búrke, keď môže pri vetre dochádzať k priblíženiu častí stromov k distribučnej sústave. Častokrát takéto priblíženie na preskokovú vzdialenosť ostáva aj po pominutí extrémnych podmienok a následne stačí za relatívne pekného počasia aj slabší vietor, aby sa preklenula bezpečná vzdialenosť medzi objektom a distribučnou sústavou, a tak došlo k prechodovému poruchovému stavu. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy - Stredoslovenská

energetika - Distribúcia, a. s. pravidelne monitoruje a vyhodnocuje situáciu a vykonáva príslušné zásahy na sieťach na odstránenie, resp. minimalizáciu týchto stavov,“ vysvetlila a dodala, že situáciou sa budú zaoberať.

Aby naša informácia voči čitateľom bola úplná, na postup, aký treba zvoliť pri náhrade škody, sme sa opýtali Klaudie Roháčovej zo spoločnosti Allianz. Aké poistenie je treba uzavrieť, aby bol poistenec odškodnený v prípade poškodenia elektrospotrebiča v súvislosti s častým vypádaním elektrického prúdu?

V prípade, že poistenec (klient) chce byť chránený a odškodnený v prípade poškodenia elektrospot-

rebiča, musí mať poistenú domácnosť a medzi rizikami treba mať dojednané riziko prepätia.

Ak sa tak náhoda stane a spotrebič sa vplyvom kolísania prúdu či opakovaného prepätia poškodí, ako má človek postupovať?

škody, spôsobené skratom, treba nahlásiť poisťovní s tým, že poistený je povinný poškodenie elektrospotrebiča preukázať. Poškodenú vec pracovník poisťovne obhliadne a s poisteným dohodne ďalší postup riešenia škody. V prípade, že bolo nutné vykonať opravu ihneď a v čase obhliadky je poškodená vec už opravená, pracovníkovi poisťovne treba predložiť poškodené veci, ktoré boli pri oprave vymenené, a doklad o vykonanej oprave.

Ak ide o vplyv počasia, žiada si poisťovňa pri prešetrovaní prípadu aj správu zo Slovenského hydrometeorologického ústavu?

Vždy pri poistnej udalosti sa skúma príčina, aký živel či poveternostný vplyv spôsobil poistnú udalosť. Ak treba, tak poisťovateľ žiada správu od SHMÚ.

Do akej výšky hradí poisťovňa škodu?

Poisťovňa hradí škodu vždy podľa zmluvných podmienok, ktoré sú súčasťou poistnej zmluvy. Ak ste si už svoju domácnosť poistili dávnejšie, stojí za to overiť si, aké poistné plnenie bude zaplatené v prípade poistnej udalosti. Odporúčam poradiť sa osobne, či poistná zmluva obsahuje všetko, na čom v takomto prípade záleží.

Erika Lamperová

Keď kováč na nákové čaruje

Každý z nás sa raz dostane do životnej fázy, keď sa sám seba spýta, čo tu raz po ňom tým druhým ľuďom ostane. Tunajší kováč Ľubo Krajan vďaka svojmu remeslu už môže hovoriť konkrétne, že sa jeho meno a majstrovstvo zapíše do histórie. Medené a železné skvosty z jeho dielne dnes zdobia interiéry, kopuly a strechy kostolov v okolí, ale aj miestnosti a veže tunajšieho hradu.

Našli sme ho, ako inak, v dielni. Kompletizoval práve zaujímavý kryt studne, ktorý bude zdobiť dvor jedného z Ľupčianskych domov. A nielen v tomto dvore sú výrobky spod Ľubových rúk. Železné mreže na oknách, nezvyčajné záhradné ploty, umelecké brány, úžasné schodiskové zábradlia, ale aj medené pivničné vráta, lustre, svietniky, garníže a mnoho iného skrášľuje obydlia ľuďom tu, ale aj v okolí. No jeho umelecké práce, najmä brány a ploty sú inštalované aj vo Viedni. Roboty je vraj neúrekom, skôr peňazí na ňu je menej.

Splnil si detský sen

Ľubo študoval v Kremnici na Škole umeleckého priemyslu, no kováčstvo mu učarovalo už oveľa skôr. „Ako 12-ročný som chodil pomáhať do vtedajšieho Prototypu. Boli to letné brigády. Fascinovala ma dielňa a práca kováča Čiefa.

Originál tohto svietnika zdobí kostol v Čeríne

Nakladal som mu železo do ohňa. Veľmi sa mi to páčilo...“ A páčil sa mu – vtedy v očiach dieťaťa – najmä obrovský buchar. „Raz si ho kúpim,“ dušoval sa vtedy. A naozaj kúpil! Dnes stojí tento neodmysliteľný pomocník s dátumom výroby 1957 v jeho dielni. Zadovážil si ho približne pred štyrmi rokmi, keď Eszel rozpredával staré stroje.

„Všetci kováci si staré stroje vážia, lebo sa na nich nemá čo pokaziť. Mocný materiál, spoľahlivé súčiastky, žiadne plasty, ale liatina. Prežije ďalšie dve generácie...“ Rovnako je to s náradím. Vyhňu, kovadlinu či niektoré kladivá, ktoré nájde návštevník Krajanovej dielne, držali v rukách kedysi kováčski majstri, ako bol Virág. „Kladivá zhánam kade-tade.

Rodinný dom v Slovenskej Ľupči

Banská Štiavnica

Banská Štiavnica

stor. Vytavené železo bolo materiálom pre kováčov, ktorých práca mala pre vtedajšiu spoločnosť základný význam a bola vysoko cenená. Každá dedina mala svojho kováča, ktorý zväčša robil prácu, prinášajúcu úžitok, ako výroba roľníckych a remeselných nástrojov a potrieb pre domácnosť. Umelecké výrobky mohli robiť iba kvalifikovaní majstri z kováčskeho cechu.

Rímskokatolícky kostol v Slovenskej Ľupči

Teraz normálne a kvalitné kladivo nekúpim, iba ak tak v zahraničí. Často si ich kováč vyrába sám.“ V českom Šumperku tiež kúpil nožnice a ďalšie buchary.

Čo dedina, to vlastný kováč

Kováčstvo sa považuje za jedno z najstarších remesiel na svete, ktoré by neexistovalo bez základnej suroviny, železa. Historici presne nevedia určiť počiatky remesla, ale prvé železné predmety boli objavené na území dnešného Egypta a Sýrie.

Studňa v Slovenskej Ľupči

Majestátne dielo

Lubo k nim rozhodne patrí. Jeho práce zdobia historické pamiatky a dotvárajú im kolorit. Je tomu tak aj

Hrad Slovenská Lupča

na Hrade Lupča, kde okrem dvierok na peciach v strielni, mreží na oknách a dverách či rôznych pántoch, najskôr návštevník spozoruje na streche hradu a vežičke ten najzaujímavejší symbol hradného majiteľa – kovové zástavy, inštalované ako hrot veže. Dosahujú výšku takmer 4 metre. Rovnako majestátne sú tri medené kopule tunajšieho rímskokatolíckeho kostola. Najväčšia dosahuje výšku 3,35 metra, a ak – ako sa hovorí – možno raz Boh dá, bude vstup do kostola zdobíť umelecká mreža v štýle ne-

skorej gotiky. Predstavu už má... „Predtým sa zväralo v ohni, na konzervovanie sa používala smola s olejom, ktorá sa rozvarila. Strácali sa však detaily. Dnes sa do interiérov na ošetrenie výrobkov používa včelí vosk a lanový olej, no do exteriérov sa odporúča nielen žiarové zinkovanie, ale aj penetračný náter a farba. Vela ľudí si dá poradiť,“ hovorí skromne o svojich znalostiach Lubo. Nezvykne sa chváliť. Jednoducho to nevie. Ani stažovať. Ktosi však musel u nich doma, ako sám povedal, zostať nohami na zemi. Jeho žena Jana, hoci sama vyštudovala umelecký smer a venovala sa keramike a sklu, netvorí. Učí výtvarníctvu mladých ľudí na tunajšej ZUŠ. A veľká väčšina ich podľa jej slov naozaj odchádza študovať umelecké smery. Ktovie, možno sa raz ocitnú medzi Lubovými, ako by sa im v minulosti hovorilo, tovarišmi.

...

Je známe, že používaním niektorých technologických postupov predstihli naši predkovia ostatné slovenské oblasti o jedno až dve storočia. Kováci už vtedy dokonale zvládli tvarovanie železa a tepelným spracovaním vedeli dať výrobkom aj potrebné pracovné vlastnosti. Mnohé postupy

naslovovzatých odborníkov udivujú aj dnes a znalci ich považujú za takmer nepochopiteľné. Nenadarmo sa traduje príslovia: „Kováči a šamani zrodili sa v jednom hniezde“. Keď sa tak zamyslím nad niektorými výtvarmi z dielne Lubo Krajana, v ktorých sa z kovu stáva dokonale nežný tvar, je mi jasné jedno – skutočné kováčske remeslo možno naozaj prirovnať k čarovaniu. Najväčším zázrakom sú totiž premyslené úderý kováčovho kladiva, pod ktorým sa rodia predmety obdivuhodnej krásy, hodné chvály ľudskej dôvtipnosti a šikovnosti.

Erika Lamperová

Foto autor a archív Lubo Krajana

Hrad Slovenská Lupča

Altánok už čoskoro

Starý altánok bol už nebezpečný – jeseň 2012

Začiatkom roka 2013 nostalgické spomienky na niekdajšie prvé lásky odišli s altánkom navždy

Súčasťou nového altánku budú nielen lavičky, zábradlie, ale aj toaleta

foto (vh, gv, jh)

Spomienka na krutú lásku k horám

Práve 13. júla tohto roku uplynulo 23 rokov od jedného z najväčších horolezeckých nešťastí vo svete. V tento deň roku 1990 v neskorých večerných hodinách zahynuli na Pamíre naši rodáci Vladimír Dávid, Ján Štefánik a Branislav Valent.

Zo 45 horolezcov rôznych národností prežili zákernú lavínu, ktorú spustilo zemetrasenie v neďalekom Afganistane, dvaja ľudia. Ruský horolezec Alexej a náš Miroslav Brozman. Všetci traja neboží horolezci boli nielen rodákmi a našimi spoluobčanmi, ale

boli aj našimi spolužiakmi a kamarátmi, s ktorými sme strávili detské roky, neskôr tie stredoškolské či vysokoškolské. Spolu sme sa smiali a prežívali krásne chvíle mladosti. Aj po toľkých rokoch sú jazvy na duši ich najbližších boľavé, preto mi dovoľte na znak úcty k nim dopriať im malú spomienku. Všetci, ktorí ste ich poznali, skúste si na nich zaspomínať a venovať tichú modlitbu za pokoj ich duše. Nevynímajúc ani Miša Brozmana, ktorý prežil a ktorého spomienky na túto tragédiu a stratu jeho blízkych priateľov sprevádzajú celý život.

(id)

Foto (archív jh)

Vatra na ihrisku

Posledný augustový piatok 30. 8. 2013 si spolu pripomenieme prijatie Ústavy SR ako základného zákona právneho štátu i tento rok vatrou, ktorú organizuje obec s Komisiou kultúry a mládeže v priestoroch futbalového ihriska. Znovu nás čaká výborná atmosféra, veselá zábava a zaujímavý program. Srdečne vás všetkých pozývame. (ela)

Opäť bude Annabál

Všetkých Lupčanov aj Ne-Lupčanov srdečne pozývame v piatok 26. júla o 18.00 na ďalší ANNABÁL, o ktorý sa – ako je už dobrým zvykom – postarajú dobrovoľníci z radov Komisie kultúry a mládeže. Anky budú, samozrejme, stredobodom pozornosti, ale ak sa chcete do sýtosti zabaviť v netradičnom prostredí vyzdobených „párty stanov“, rozložených rovno na námestí, určite prídte! Aj tentokrát vás čaká mnoho prekvapení. (ela)

Obec Slovenská Lupča
v spolupráci s Komisiou kultúry a mládeže

vás pozýva na

ANNABÁL
26. júla pri MKS
o 18:00 hod.

hrá ľudová hudba Jána Mäka
DJ Filip Lamper

vstup ZADARMO
TOMBOLA

o občerstvenie je postarané

Luteránska procesia

Z listov účastníkov

Varenia luteránskej procesie sa okrem iných súťažných družstiev, zúčastnili aj členky a členovia Zväzu zdravotne postihnutých. Za vedúcu skupiny bola zvolená Martuška Pašková, hlavnými kuchárkami boli Zuzka Nátanová, Anka Foltániová a Janka Pilková. Pri príprave im pomáhali ďalšie členky a členovia. Tohtoročnú luteránsku procesiu sme sa

táním, ktorému ďakujeme aj za poskytnutie dobrého suchého dreva na prikladanie. Chceme poďakovať i našej pokladničke Marienke Kováčovej a predsedníčke Evke Melišovej, ktoré nás posilnili pri varení dobrými domácimi koláčikmi. Počasie nám prišlo, pri hudbe sa nám dobre pracovalo. Ďakujeme nášmu Obecnému zastupiteľstvu za výborné zorganizovanie

snažili variť podľa starých lupčianskych receptov. Navarili sme dobre, keďže nám hodnotiacia komisia udelila 2. miesto, s čím sme boli

s spokojní. Nálada bola výborná nielen v našej skupine, ale aj v ostatných skupinách. Prijemné prostredie v parku si všetci pochvalovali. Chceme sa poďakovať Ďurkovi Kapustíkovi, ktorý nám poskytol kotlík a pomáhal nám pri chlappských robotách spolu s Milankom Fol-

luteránskej procesie. Tešíme sa aj na budúci rok a na súťaži sa zúčastníme.

Výbor Zväzu zdr. postihnutých
Foto Miroslav Paško

Jazdci boli nadšení

Jedno z najväčších športových podujatí, ktoré sa organizujú v našej obci, je RODEO Slovenská Lupča. Tohtoročné malo medzi jazdcami veľký ohlas. Podľa slov organizátora Petra Dulu sa na ňom zúčastnilo až 76 jazdeckých dvojíc. Súťažiaci boli nielen zo susedných Čiech, z Ma-

ďarska a Rakúska, ale aj z ďalekej Brazílie. Jazdci prisľúbili, že sa vzhľadom na preukázanú organizačnú kvalitu na podujatí zúčastnia v budúcom ročníku opäť. Pre nás je len potešujúce, že okrem pochvalných slov na výbornú organizáciu a super atmosféru si náš zástupca Peter

Dula odniesol aj cenu za výborný výsledok v disciplíne Team Penning, kde traja jazdci oddeľujú tri kusy dobytká. Jeho výkon a výkony ostatných súťažiacich sledovali tohto roku viac ako dve tisícky divákov.

(ela)

Foto Jaroslav Dula

Ani celkom Lučatínska, ani celkom jedenástka Možno aj trochu Ľupčianska...

„Prebehni sa z Lučatina do Slovenskej Ľupče a späť na cca 11 km cestnom okruhu za plnej pre-mávky! Zabudni na tieň stromov i na oddych! Táto trať jednoducho pozýva k maximám. Rozohraj nohami pieseň, čo trhá asfalt! Fantastická atmosféra s množstvom priateľov – tam nemôžeš chýbať,“

takto lákal Marathon Banská Bystrica s. r. o. na svojom webovom portáli priaznivcov behu na 2. ročník Lučatínskej 11 na sobotu 29. 6. 2013. Naozaj to nie je ani celkom Lučatínska, a ani celkom nie jedenástka. Je to cestný beh s dĺžkou trate 10,75 km z Lučatina do Slovenskej Ľupče a späť. Kto si netrúfal na celú trať, mohol skúsiť štafetový beh dvojíc, teda 2 x 5,5 km Lučatín – Slovenská Ľupča a späť. Treba však dodať, že celú akciu vymyslel a organizoval Marek Vojník z Lučatina, člen Asociácie kondičných trénerov SAKT, ktorý sa aktívne venuje vytrvalostným disciplinám, trénerskej činnosti v triatlonovom klube Trian ŠK UMB, odborným konzultáciám v oblasti športu, ako aj organizovaniu rôznych športových podujatí.

Prečo behať

Beh priaznivo pôsobí na kardiovaskulárny systém, znižuje cholesterol, reguluje krvný tlak. Behanie zvyšuje schopnosť človeka vyrovnáť sa ľahšie s každodennými stresovými situáciami. Vylučovanie endorfínu počas behania spôsobuje to, že ľudia, ktorí pravidelne behajú, sa cítia byť výrazne šťastnejší ako tí, ktorí nebehajú. Pri behaní sa chudne, to je fakt. Alebo poznáte bežca, ktorý by trpel nadváhou? Beh účinne odbúrava tuk, pretože priemerný bežec spáli za hodinu behania 1 000 kalórií!

Nezáleží ako rýchlo

A nezáleží ako ďaleko, podstatné je, čo človek prežíva. Týmto múdрым sloganom sa v sobotu riadil aj náš team pod hlavičkou Mikroregión Pod Panským dielom. A ako myšlienka vznikla? „Keď som po prvýkrát spomenula, že skúsím Lučatínsku 11, teda aspoň štafetu, nášmu starostovi nebolo viac treba, rozhodil siete a nápad zúčastniť sa nesúťažne na tejto akcii so zástupcami obcí, združených v spomínanom mikroregióne, bol na svete. Vzhľadom na to, že takmer nikto sa z nich nevenuje behu, naša taktika bola jasná – sprievodné vozidlo a zástupcovia obcí pôjdu oproti súťažiacim. Každý beží úsek dlhý podľa vlastných síl, keď nevládze, nasadne do sprievodného auta a pokračuje ďalej,“ znelo oslobodzujúce rozhodnutie.

Robím, čo môžem...

Diváci teda s veľkým záujmom očakávali štart štafety zástupcov mikroregiónu Pod Panským dielom. Štafeta, ktorá bola zložená zo starostov obcí Slovenská Ľupča, Podkonice, Priehod a Baláže, doplnená o maratónske špecialistky z radov zamestnancov OÚ, odštartovala načas, ale na prekvapenie všetkých naozaj trochu netradične – naopak. Beh začal v Slovenskej Ľupči starosta našej obce Miroslav Macák a starosta Podkoníc Michal Kukučka. Na kopci pod zámkom ho vystriedali Janka Gregorová z Podkoníc a Ivona Dobišová zo Slovenskej Ľupče. Postupne sa pridávali starosta obce Priehod Stanislav Chaban a starosta obce Baláže Jozef Chaban. Vo výrazných tričkách, hlásajúcich „Robím, čo môžem...“, nakoniec štafeta za pomoci asistenčných vozidiel dorazila v zdraví do

blízkeho Lučatina, kde sa pridral v závere aj starosta tejto obce Marián Piši. Spoločne ruka v ruke nad hlavou prebehli popod cieľovú bránu, kde ich srdečne vystískal organizátor Marek Vojník, vďačný za ich bežeckú podporu podujatia. Na tunajšom ihrisku naši účastníci zistili, že už toho majú na prvýkrát dosť, a tak sa naspäť do Slovenskej Ľupče dopravili radšej autom. Napriek tomu si zaslúžia obdiv za odvahu a vytrvalosť, aj keď len jedným smerom.

Ale mali sme zástupcov aj v súťažnej časti. V rovnako originálnych tričkách bežali jedenástku Milan Dobiš a Lukáš Dobiš a na súťaži sa zúčastnili aj iní bežci z našej obce, ktorým gratulujeme k výkonu. Len pre zaujímavosť – čas na celej dĺžke trate sa pohyboval v rozpätí od 35:52 min do 1:14:05 hod.

•••

A čo povedať na záver? Beh, ale aj iný šport je na začiatku veľmi ťažký pre každého, kto nešportuje. Ale z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že výhovorky „Nevládzem dýchať!“ „Je mi zle!“ sú naozaj len výhovorkami. Každý fyzický výkon a šport je predovšetkým v hlave. Je to o prekonaní samého seba, skúška a posúvanie vlastných výkonnostných hraníc. Netreba sa zdať, pretože radosť na konci po dobrom výsledku, vlastnom prekonaní sa a sebazaprení je úžasný. Treba len chcieť, mať trpezlivosť a výsledok v podobe kondície sa rýchlo dostaví. Mňa motivoval Sajfa. Keď sa ho opýtali na jeho know-how, jednoducho odpovedal, že pravá noha strieda ľavú, a tak dookola. Ale predovšetkým platí: „**Nezáleží ako rýchlo, nezáleží ako ďaleko, podstatné je, čo prežíváš.**“

Ivona Dobišová
Foto archív Oú

Medzinárodný zraz pod Hradom

Koniec prázdnin sa ani tento rok nezaobíde bez exhibície silných terénnych áut americkej značky Jeep Wrangler. Poslednú augustovú sobotu 31. 8., tak od 10.00 počas verejných exhibičných jžd budú môcť sledovať obyvatelia i návštevníci obce nezvyčajné výkony týchto krásavcov. Do Slovenskej Ľupče na námestie zavítajú nielen zo Slovenska a z Čiech, ale aj z Poľska a iných krajín, aby sa v plnej paráde predviedli na Medzinárodnom zraze Jeep Wrangler pod Hradom 2013. Prehliadka vozidiel na námestí obce a exhibícia bude nespoplatnená a voľne prístupná divákovi. Organizátori sľubujú na námestí vynikajúce divadlo. Viac info na www.jeepwrangler.sk

Dôležité upozornenie:

Prístup divákov na popoludňajšie súťažné jazdy, ktoré budú ozvláštnené disciplinami z kuchyne tunajšej SUPH a budú realizované v teréne, však bude akceptovaný len na vlastné riziko.

Organizátori v tejto súvislosti prosia divákov, aby sa počas súťažných jžd vyvarovali vstupu na všetky poľné cesty okolo Hradu, dbali o bezpečnosť, chránili zdravie svoje aj iných a pohybovali sa iba po lúčach.

(ela)

Historický kalendár

Júl

1. 7. 1467 – v Budíne kráľ Matej výsadnou listinou pre Lupču potvrdil oslobodenie obyvateľov Lupče od platenia mýta ako na zemi tak aj na vode.

4. 7. 1697 – prvá písomná zmienka o papierni v Lupči, ktorú postavil Tomáš Sulkovič na Doncii (dnes Lupčianska ulica).

4. 7. 1955 – odhalená socha partizána v novovybudovanom parku SNP.

8. 7. 1945 – konali sa prvé voľby do Národných výborov po 2. svetovej vojne. V Slovenskej Lupči získala KSS 572 hlasov, t. j. 22 mandátov v MNV, DS 176 hlasov a 8 mandátov.

8. 7. 1935 – zomrel v Martine Danielovič Samo CAMBEL (nar. 25. 4. 1882), publicista, básnik, spisovateľ.

11. 7. 1875 – zlúčením Katolíckej a Evanjelickej školy vznikla Obecná škola. Po postavení novej budovy sa v nej začalo vyučovanie v roku 1880. Budova stojí ešte aj dnes na Nám. SNP č. 24.

14. 7. 1881 – narodil sa Koloman PETKO (pseudonym K. P. Driekynský), notár, autor príručiek o štátnej a samosprávnej správe.

17. 7. 1915 – narodil sa Július CHOVANEC. Zaslúžil sa o rozvoj lesného hospodárstva na Slovensku. Účastník SNP, nositeľ viacerých štátnych vyznamenaní.

30. 7. 1909 – narodila sa Blanka BÁZLIKOVÁ, rod. Andrašovičová. Významná hudobná pedagógka.

August

8. 8. 1708 – narodil sa Ján BLASIUS /aj Blázy/, spisovateľ. Pôsobil ako rektor v Banskej Štiavnici a Kremnici.

9. 8. 1920 – narodil sa Ján MIČOVSKÝ. Osvetový pracovník, pedagóg a knihovník. Zakladateľ a prvý riaditeľ ŠVK v Banskej Bystrici. Zomrel 30. 8. 1988 v Banskej Bystrici.

10. 8. 1902 – narodil sa Anton TURECKÝ. Vysokoškolský pedagóg, člen korešpondent SAV, autor viacerých odborných publikácií v stavebníctve.

10. 8. 2007 – zomrel Teodor KALISKÝ (nar. 8. 1. 1915). Pedagóg, ochotnícky režisér, aktívny záhradkár a včelár, publicista.

16. 8. 1921 – narodil sa Július BULLA. Slovenský divadelný a filmový herec.

21. 8. 1857 – zápis mestského magistrátu dokumentuje, že katolícky kostol úplne vyhorel už po druhýkrát. Oprava bola zverená tesárskemu majstrovi Kurtnerovi z Bystrice.

Spracoval: Ján Kováčik

Hradná história

Postavili ho na mohutnom 120 m hrubom brale. Kedy a kto je zatiaľ neobjaveným tajomstvom. Presne sa to nevie. Isté ale je, že v roku 1250 bol už postavený, pretože sa zachovala listina (bula), ktorú vydal uhorský kráľ Belo IV. Spoločne si v hradnej histórii zalistujme.

Vtedajší hrad tvoril hradný palác, v ktorom boli obytné miestnosti a veľká okrúhla veža, slúžiaca na ochranu. Tieto časti boli spojené ochrannými múrmi, obkolesujúcimi vnútorné nádvorie. Pravdepodobne už v tom čase za kráľa Bela IV. začali v tvrdom brale vysekať studňu, aby posádka hradu mala aj v čase obliehania vodu. Hrad patril postupne ďalším uhorským kráľom, ktorí sem radi chodili na poľovačky.

V rukách mocných

Až po roku 1310 hrad zaujal Matúš Čák Trenčiansky. Bol to mocný a bohatý veľ-

Matúš Trenčiansky
Po roku 1310 hrad zaujal mocný veľmož Matúš Čák Trenčiansky.

mož, ktorý využil oslabenie kráľovskej moci, obsadil väčšiu časť územia Slovenska a prisvojil si viaceré hrady. Po jeho porážke kráľ Karol Robert dal hrad a okolité panstvo do užívania magistrovi rytierovi Dončovi, zvolenskému županovi. Donč bol veľmi vzdelaný človek, zaslúžil sa o rozvoj baníctva, rozkvet miest, na okolí dal postaviť mnohé kostoly, okrem iných aj Kostol Svätého Ducha v Lupči. V kráľovských službách musel mnoho cestovať po sveste, vždy sa však rád vracal na Lupčiansky hrad. Najviac ho sem asi priťahovala dcéra kastelána hradu Klára, s ktorou sa neskôr oženil. Jeho meno sa dodnes zachovalo v miestnom názve - Daňacá. Po smrti Karola Róberta sa na uhorskom tróne striedali ďalší kráľi a svojich majiteľov, či správcov, striedali aj cenné majetky.

Od bratříkov ku Korvínovi

Lupčiansky hrad takto jeho majiteľa postupne rozširovali novými prístavbami. Vytvorilo sa dolné nádvorie, zosilneli sa hradby, postavila sa brána s padacím mostom. Albrecht Habsburský daroval roku 1439 Lupčiansky hrad svojej manželke Alžbete. Po dvoch rokoch panovania však zomrel. Jeho syn Ladislav sa narodil dva mesiace po otcovej smrti, preto dostal prímenie Pohrobok. Kráľovná Alžbeta, aby zabezpečila pre svojho malého syna trón, povolala do krajiny bratrického

Matej Korvín – uhorský kráľ získal hrad po dohode s Jiskrom.

kapitána Jána Jiskru. Dala mu do správy banské mestá a viaceré hrady na Slovensku, medzi nimi aj Lupčiansky hrad. Aj po Alžbetinej smrti roku 1442 mal Jiskra Lupčiansky hrad naďalej v moci ako obhajovateľ nástupníckych práv Ladislava Pohrobka. Ten však roku 1457 náhle zomrel a uhorský snem zvolil za uhorského kráľa Mateja Huňadyho, známejšieho pod menom Matej Korvín. Jiskra musel hrad vydať a opustiť.

(Pokračovanie nabadúce)

Spracovala Eva Horská

Foto int.

Bratřícký kapitán Ján Jiskra z Brandýsa dostal do správy viaceré slovenské hrady.

Naši jubilanti

V júni sa významných jubileí dožili:

70 rokov Irena Majerová, Peter Hričovský, Ing. Karol Jasenovec

Privítali sme do života

V júni sme privítali do života:

Alexej Zelený, Ján Havla, Nela Antoňová, Sebastián Bartoš

Opustila nás

V mesiaci jún nás opustila:

Mária Lovasová vo veku 95 rokov

Júl a august v záhrade

Pre záhradkárov je dôležité vedieť, že pôda v záhrade má obsahovať až 15% humusu. V takejto pôde sa dajú pestovať všetky záhradné plodiny. Humus viaže v pôde vlahu a spolu so živinami a výhrevnosťou pôdy podporuje mikrobiálnu činnosť – zásobenie pôdy dusíkom.

V pôde stále prebiehajú rôzne pochody, ktoré ovplyvňujú reakciu pôdneho roztoku (označuje sa značkou pH). Pôdna reakcia môže byť kyslá, neutrálna a zásaditá. Čím je nižšie pH, tým je kyslejšia pôda – od pH 4,0 do pH 6,6 sú pôdy kyslé. PH 6,7 je pôda neutrálna a pH 7,4 až 8,5 je pôda zásaditá, alkalická.

Pokosenú trávu k stromom

Ak zistíme poškodené listy na stromoch alebo okopaných, použijeme prípravok Karathane. Ak sme zistili koncom júna na ovocných stromoch napadnuté výhonky, skrátime výmladky a dvojité výhonky. Robíme to začiatkom júla, lebo týmto rezom si zabezpečujeme budúcu úrodu. Ak sú v júli suchá, zalievame ovocné stromy raz za týždeň – 10 l vody na 1m2 pod korunu stromu. Pod koruny stromov je vhodné dávať trávu, pokosenú ako prvú. Tým získame väčšiu vlahu v pôde pod stromami. Pri kôstkovinách je

účinná závlaha 3 – 4 týždne pred oberaním v dobe dozrievania.

Egreše, ríbezle a maliny

Po obrátí drobného ovocia ošetrujeme egreše a ríbezle. Odstránime poškodené, chorobou napadnuté a nadmerne zahustené výmladky, ako aj staré štvorročné konáre čo najnižšie pri zemi. Na konároch egreší odstraňujeme všetky výmladky tak, že z vnútornej strany ponecháme len 2 – 3 a z vonkajšej strany všetky púčiky. Po ošetrení ušliapanú pôdu okopeme

a v dobe sucha zavlažíme. Po zbere malín všetky odrodové výhonky čo najnižšie pri zemi odstránime a spálime. Mladé a slabé zahusťujúce výhonky odstraňujeme, na 1m má byť v riadku 7 – 8 najsilnejších výhonkov malín.

Tvarované steny

Na mladých stromkoch jabloní a hrušiek robíme tzv. letný rez. Jeho účelom je sformovať budúcu korunku. V tejto dobe rezom upravujeme tvarované steny jadrovín na tzv. Taliansku stenu. Tu odstraňujeme dvojáky a ro-

Radíme záhradkárom

bíme krátky rez výmladkov, ktoré vyrastajú z konárov, a to na 5 – 6 listov alebo púčikov. Nesmie sa zabudnúť na druhý a tretí postrek proti červivosti, voškám a ďalším chorobám. Postreky opakujeme po 14 dňoch. Pri dozrievaní ovocia dávame do koruny stromov flaštičku, naplnenú sirupom, aby sme nalákali do nej osy a muchy, von z flašky sa nedostanú.

Pri dobrej úrode musíme pod konáre dávať podpery, najlepšie s namotanou textíliou, aby sa nepoškodila kôra. Stáva sa, že v júli opadáva ovocie zo stromov. Najčastejšie pre nedostatok vlahy. Pri jabloniach a hruškách však môže ísť o napadnutie červivostou. Ovocie treba zlikvidovať. V júli treba venovať väčšiu pozornosť aj paradajkám a paprike. Pri paprike zaštipujeme zálistky každých 14 dní.

Nálet obalovača

V auguste robíme presvetlenie kôstkovín, očkujeme ovocné dreviny a štipíme egreše a ríbezle všetkých druhov do boku. V tomto mesiaci sa pravidelne vyskytuje aj druhá generácia obalovača jadrovín, ktorý poškodí viac plodov ako pri prvom nálete. Striekame 0,4% Dykolom – má účinnosť 1 mesiac, alebo 0,1% Metatiónom – má účinnosť 14 dní. Pri hrozne pokračujeme vo vylamovaní pazuchových výmladkov a v skracovaní všetkých letorastov asi za 6. listom od posledného hrozna. Hrozno striekame proti peronospóre a voškám 1% Kuprikolom alebo 1% Sulkou.

Všetky zelené odpadky kompostujeme a zaspeme mletým vápnom.

Spracoval M. Mazúch

Opýtali ste sa

Prečo jablone toho roku málo rodia alebo vôbec nerodia?

Ak sme letný rez nerobili minimálne pred dvoma rokmi, kvetné puky na výhonkoch nenarástli, a preto úroda ovocia nebola. V druhom prípade, keď je úroda ovocia nadmerná, všetky živiny zo stromu a koreňovej sústavy idú do rastu plodov, preto kvetné púčiky zakrpatujú a v nasledujúcom roku stromy nerodia ovocie.

Prečo po bohatej úrode sliviek uschnú konáre, ale aj celé stromy, hlavne odrody slivky Duranzie?

Je to spôsobené veľkou úrodou ovocia, keď sa konáre stromov ohýbajú smerom k zemi, prestane prúdiť miazga aj asimilátne živiny, tie spotrebuje nadmerná úroda. V jeseni bolo sucho, hlavne v septembri, čo oslabilo konárovú sústavu sliviek. Ohnuté konáre sa nenarovnali ani do jari, väčšina z nich ostala ohnutá doteraz. Odporúčam suché konáre odrezat až po zdravé drevo, kde vyrástol výhonok. Ak suché konáre neodstránime, strom môže aj vyschnúť. Do budúcnosti radím našim záhradkárom pri nadmernej úrode sliviek konáre vyvázovať kolmo hore, aby sa nemohli ohýbať nadol k zemi. (mm)

„Čas plynie ako tichej rieky prúd. Kto Ťa mal rád, nemôže zabudnúť...“
9. 7. 2013 uplynul 1 rok, čo tíško odišla do večnosti naša milá priateľka, teta **Júlia Jezná, rod. Bellušová**.
Dňa 15. 7. 2013 si pripomíname jej nedežitých 95 rokov. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú modlitbu a spomienku.
S úctou spomína rodina Sereďyová.

„Ako by dobre bolo prísť zas k Tebe domov, pocítiť hebkosť Tvojich rúk, zas počuť Tvoj hlas. No život neúprosný už všetky listy dopísal. Z oka sa slza skotúla a srdce zovrie smútok, žiaľ. Odišla si, no Tvoje slová, Tvoje činy zostali navždy v každom z nás...“
A kým sa náš osud naplní, budeme s láskou na Teba spomínať.
Dňa 27. 4. 2013 uplynulo 5 rokov, čo nás navždy opustila naša mama, starká, prastarká, svokra a sestra **Ľtka Čížová** a 13. 7. 2013 si pripomíname jej nedežitých 90 rokov. Venujte jej, prosím, spolu s nami tichú spomienku.
S vdakou spomínajú dcéra, vnučatá a sestra s rodinami.

„Prinášame slnečnice, majú žlté lupienky, my sme do nich vložili všetky naše spomienky. Na hrob Tich ukládame, je v nich drobná rosa, a tá každá kvapka rosy, to je naša slza...“
12. júna 2013 uplynul rok plný smútku, slz a bolesti, ako nás navždy opustil môj milovaný syn, náš brat a starostlivý strýko
Peter – Ľtien Zeman.
S láskou spomínajú: mama Silvia, sestry Ľtka, Zuzana a synovci Miško a Dominik.
Kto ste ho poznali, venujte mu tichú modlitbu a spomienku.

„Odpočinku večného daj, Bože, verným dušičkám...“
Dňa 29. 8. 2013 uplynul rok, čo nás navždy opustil náš brat
Jozef Lupták.
Zároveň si spomíname na všetkých zomrelých Tvojej rodiny. Nech Vám svieti svetlo večné naveky.
Smútiaca rodina

„Odišiel si tíško, ako odchádza deň, a v našich srdciach ostáva spomienka len. Milovali sme Ťa, Ty miloval si nás, tú lásku v našich srdciach nezničil ani čas...“
Dňa 23. augusta 2013 uplynú rok od úmrtia môjho manžela, nášho otca, starého otca, príbuzného a priateľa
Júliusa Rakytu.
S láskou spomína manželka s rodinou.

Povešť o mladých husároch

Po rokoch akého-takého pokoja, na prelome 16. a 17. storočia mestčkám, dedinám a osadám stredného Slovenska opäť hrozilo turecké nebezpečenstvo. Neobišlo ani Lupču, Lubietovú, Šajbu a Poniky. Najmä Lupčania, ktorí ešte nikdy nezažili turecké rabovanie, žili v neustálom strachu a spoliehali sa, že ich pán Lupčianskeho hradu ochráni.

Hoci sa pán Lupčianskeho hradu Pavol Rubigall vyznamenal vo viacerých bojoch proti Turkom, Lupčania sa nemohli cítiť celkom bezpečne. Rubigall mal totiž akosi bližšie k Stiavnici či k rodnej Kremnici. Najmä však mal blízko k poézii a humanitným vedám. Preto, keď v roku 1598 hrad a panstvo od Rubigalla odkúpil Gašpar Tríbel, Lupčanom konečne odľahlo. Veď Tríbel bol široko-ďaleko známy ako neohrozený protiturecký bojovník, mal vlastné vojsko a celým srdcom bol oddaný kráľovi. Dlho sa však netešili, lebo Tríbel na požiadanie kráľa už v roku 1559 tiahol so svojím vojskom Lučenec a Fiľakovo brániť.

Požiadala o pomoc prostredníctvom husárov

Ledva Tríbel s vojskom odišiel, už ako na potvoru priniesli pastieri správu, že v sedielku Jasenová, medzi Poľanou a Veprom, uzreli tlupy Turkov. Nuž a táto správa sa dostala až k samotnému Tríbelovi, a ten bol v zlomku pripravený Lupčanom, ale aj ľudkom okolitých obcí pomôcť. On sám však z bojiska odísť nemohol, a navyše jeho vojsko ťažkoodencov by bolo v neprehľadnom, kopcovitom teréne málo platné. Vedel však, že priateľ Mikuláš Pálfy zakladá ľahký druh jazdeckého, husárskeho vojska, a tak požiadala o pomoc jeho. Mikuláš Pálfy necvičil husárske vojsko sám, ale mal na to pobočníkov a medzi nimi dokonca Lupčianskeho rodáka Jána Paško. Pálfy o tom dobre vedel, a tak nebolo žiadnym prekvapením, že práve jeho vyslal s pár husármi Lupčanom na pomoc. Ziaľ, viac husárov mu dať nemohol, lebo aj on ich potreboval v ťažkých bojoch pri Lučenci a Fiľakove.

Naverboval chlapcov

Po príchode do Lupče sa

Paško nestačil ani poriadne zvítať s rodnými, a už podho verbovať chlapcov z Lupče a okolia do husárskeho pluku. No beda! V Lubietovej, na Šajbe a Ponikách nenašiel ani jedného chlapca v zrelom veku, všetkých odvliekli Turci pri predošliých nájazdoch. A nie inak pochodil aj v Lupči, tu však dospelých chlapcov neodvliekli Turci, ale ako vojaci išli všetci bojovať s Tríbelom na juh.

Paškovi inšie neostávalo, lenpätnásť-šestnásťročných chlapcov, skoro ešte deti, naverbovať. Poberal teda Paško chlapcov a koniky z majera pod hradom, čo mal Tríbel v zálohe, i začal s výcvikom. Cvičiskom mladých husárov sa stala plošina nad miestom, kde sa Driekynský potok najviac zarezával do doliny, teda v blízkosti očakávaného boja s Turkom.

A chlapci boli napodiv takí šikovní a učení, že bola radosť na nich pozeráť.

Šabla proti šabli

Prešli dva-tri týždne a mladí husári boli pripravení do boja. A bolo aj na čase, lebo pastieri hlásili, že Turci sa už približujú k hornému toku Driekyne – k miestu, kde sa stretajú chotáre Lupče, Lubietovej, Šajby a Poník. A namojveru, akurát toto miesto sa stalo pamätným bojiskom. Boj to bol ťažký, preveliký, no netrval dlho. Turci sa na odbočke lesných ciest akurát delili, ktorí pôjdu rabovať do Lubietovej, na Šajbu, na Poniky a do Lupče, keď ich prepadlo vojsko mladých husárov a prekazilo mlsné chute nepriateľa. Jazdec proti jazdovi, šabla proti šabli, kopija proti kopiji. Všade kriku, vzdychu a vzlyku, turecká krv sa valila dole Driekynským potokom, až bol nenávidený nepriateľ na hlavu porazený.

Turkov pochovali

Po boji mohli mladí husári ponechať pobitých Turkov napospas havra-

nom a divje zveri, no Paškova husárska výchova im tak konať nedovolila. Pozbierali mŕtvych Turkov a v boku pod bojiskom ich spolu s pobitými koníkmi pochovali tak, ako sa patrí. Správa o heroickom víťazstve mladých husárov sa šírla rýchlo a doniesla sa až do Bratislavy na kráľovský hrad. Kráľ z mladých Lupčanov, Lubietovčanov, Šajbanov a Poničanov urobil elitný husársky pluk a veliteľ Pašku povýšil do šľachtického stavu. No a bokom nezostal ani pán Lupče a hradu Gašpar Tríbel, ktorý sa všetkým bohato odmenil.

Ój, veľa vody pretieklo od tých čias dole Driekyne a na víťazný boj mladých husárov sa dávno zabudlo. Všetko tu napísané je však pravdou pravdúcou. Ešte aj dnes sa totiž miesto pochovaných Turkov nazýva Turecký cintorín a našinec tam môže vidieť pozostatky hrobov. A cvičisko mladých husárov? Planinu už síce pohltila bučina, jedlina a smrečina, no dodnes nesie hrdý názov Husárovo.

Ján Balkovic
foto: int.

Kto to povedal?

Výroky slávnych

„Je potrebné upevňovať silu tela, aby sme udržali silu ducha...“

a) Paulo Coelho

b) Viktor Hugo

c) Marcus Aurelius

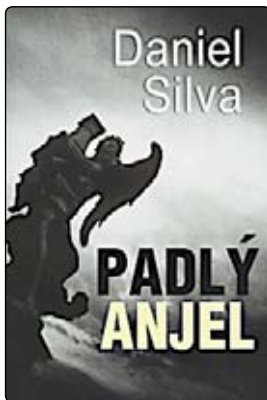
Správnu odpoveď nájdete na strane 19.

Obecná knižnica ponúka

Autor dlhé roky pracoval ako vojnový reportér pre televíznu stanicu CNN. Už vtedy nosil v hlave myšlienku špionážneho románu. Daniel Silva je autorom bestsellerov. Napísal 15 kníh, z toho v dvanástich je hlavnou postavou Gabriel Allon, svetoznámy reštaurátor obrazov starých majstrov, špión a atentátnik. Je hrdinom aj v jeho najnovšom diele.

Daniel Silva: Padlý anjel

Padlý anjel je špionážny román so skvele vykreslenými postavami a stupňujúcim sa napätím. Jeho hrdina Gabriel Allon sa psychicky spamätáva z osudovej operácie v saúdskoarabskej púšti reštaurovaním vzácneho Caravaggioho obrazu vo Vatikáne. Pápežov osobný tajomník ho požiada, aby tajne vyšetril pád mladej ženy v Bazilike svä-

tého Petra, ktorý je oficiálne pokladaný za samovraždu. Vyšetrenie privedie Allona na stopu medzinárodného gangu a postupne aj k niečomu oveľa hrozivejšiemu... Dej Padlého anjela sa závažným tempom presúva z honosných priestorov Vatikánu do galérie v St. Moritzi do elegantných ulíc Viedne a zastrčených uličiek Istambulu, až nakoniec šokujúco vyvrcholí v útrobach Chrámovej hory v Jeruzaleme. Vychutnajte si teda letné horúčavy v tieni stromov, pri vode alebo kdekoľvek, kde vám bude príjemne, s knihou plnou napätia, ktorú nájdete aj v našej knižnici.

Spracovala (id), foto int.

Daniel Silva (* 1960) je americký spisovateľ špionážnych románov.

Problém – psie exkrementy

Na zamyslenie

Podľa štatistických údajov pripadá na Slovensku na každých 8 až 10 obyvateľov jeden pes. Z uvedenej štatistiky vyplýva, že v obci s viac ako 3000 obyvateľmi je chovaných 300 psov. Predstavte si, koľko exkrementov tieto psyky vyprodukujú...

Psie exkrementy trápia obyvateľov všetkých miest na Slovensku. Niektorí psíčkari po svojom miláčikovi výkaly stále neodprávajú, hoci na to stačí tak málo – vlastná vôľa a vrecko. Toho roku aj v našej obci pribudlo 5 košov na tento nežiaduci odpad. Sú umiestnené na najfrekventovanejších miestach, kam chodia na prechádzky majitelia psíkov. Nájdete ich na Námestí SNP oproti bývalej sporiteľni, v parku pri kultúrnom dome, na Mierovej ulici pri slobodárni a pri

detskom ihrisku a na konci Lesníckej ulice.

Ocitnú sa na poličkach

Práve v blízkosti posled-

ného spomenutého miesta vzniká problém, na ktorý nedávno poukázali obyvatelia. Veľa psíčkarov sa chodí prechádzať popri železnici na zelenú plochu, kde

sa nachádzajú aj polička niektorých občanov. A práve tu si niektorí myslia, že po psíkovi nie je potrebné zbierať, keďže je to na periférii obce. Lenže často to psík urobí práve na poličku, kde si ľudia pestujú zeleninu. Zrejme netreba viac dodávať, veď určite by sa to nikomu z nás nepáčilo. Dôvodov na upratovanie po svojich psíkoch je niekoľko. Chceme žiť v peknom a zdravom prostredí, kde to nesmrdí a kde sa nemusíme báť poprechádzať sa po trávniku. Psí výkal na topánke nepoteší nikoho, ba ani samotných psíčkarov, ktorým sa tiež stáva, že do výkalu stúpia, aj keď oni si po svojich psíkoch upracú.

Psie exkrementy za 65 eur...

Každá kôpka na verejnom priestranstve, ktorú

majiteľ neupracuje po svojom psovi, môže mať cenu 65 eur. Je to výška pokuty, ktorú je možné dostať za takéto priestupok. Hovorí o tom § 7 zákona č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov: „Ak pes znečistí verejný priestranstvo výkalmi, je ten, kto psa vedie, povinný výkaly bezprostredne odstrániť.“ Uvedený zákon bol novelizovaný a výška pokuty za neodstránenie psích exkrementov stúpila z pôvodných 33 eur na dvojnásobok. Až keď bude väčšina ľudí záležať na čistote prostredia, na dobrých vzťahoch so slobobčanmi, na životnom prostredí, zmení sa celá spoločnosť a možno aj pohľad na postihy. Začnime teda od seba!

(spracovala id)
Foto Michal Opeta

Športové srdce 2013

Akciu 27. júla, ktorá sa bude konať v priestoroch areálu Tenisového centra v Slovenskej Lupči, bude sprevádzať bohatý kul-

túrny, zábavný, no hlavne športový program. Okrem iného ho dotvorí bedmintonový turnaj, aktivity na lezeckej stene či meranie si

síl v bowlingu. Pre návštevníkov je pripravená luko-streľba, speedminton, tenis, merač rýchlosti podania – 1. servisu a rôzne rodinné sú-

ťaže. Chýbať nebudú stánky s občerstvením, remeselné stánky a mnoho iných aktivít. Stačí už len prísť. Tešíme sa na vás. (pž)

Pranostiky

Čo august nedopečie, to september nedovari.

V júli do košeľa obleč sa, v decembri po uši odej sa!

ŠPORTOVÉ SRDCE 2013

AREÁL TENISOVÉHO CENTRA V SLOVENSKEJ LUPČI

Tenis

Bowling

Badminton

DEŇ PLNÝ HIER, ZÁBAVY A ŠPORTU!

Tešia sa na Vás aj **ITCHO PČELÁR** a kapela **JAMESTOWN**

27.2013
JUL

DARUJTE KRV

V MESTSKOM ÚRADNEJ ZDORNEJ ZÁPSI

HLAVNÍ PARTNERI AKCIE

Crystal Club
100% best price VÍŠ! Business

NTS
Regionálna organizácia štátu SR

PARTNERI AKCIE

GOEN

UTRAMEB...

hass

energie

dolls

KAMALA REZER-VSLASKY

ARGUS

EMPIRE

M&M Express

RESIDENCE

KAPKA

KAPKA

KAPKA

KAPKA

KAPKA

KAPKA

WWW.FACEBOOK.COM/SPORTOVE.SRDCE

Viac ako polstoročie

Ako sme už na titulnej strane avizovali, Lupčianskym zvestiam tentoraz venujeme viac priestoru, ako je zvykom. Inšpirovalo nás k tomu okrem iného aj reprofoto, ktoré nám dal k dispozícii jeden z našich čitateľov a zároveň priateľov. Titulka novín je z roku 1962, čo je viac ako polstoročie. Je úžasné, že existujú ešte dnes. Mimochodom, spomínané vydanie pripravovali ich zostavovatelia počas letných mesiacov, presne v tom období, keď pripravujeme toto dnešné číslo my. Pred 51 rokmi!

O čom píšu? Nuž čítajte aspoň malý výňatok: „Znakom životnej úrovne občanov je aj kultúrnosť bývania. A nových, moderných bytov v našej obci naozaj stále pribúda. No občania hojne diskutujú o tom, prečo k novým bytom, ale aj k starým, nepribúda tiež vodovod a kanalizácia, dostatočné osvetlenie ulíc a ďalšia úprava ulíc na bezprašné ulice. Dosť boľavým problémom občanov sú nepostačujúce priestory materskej školy a jasieľ...“ Prešlo viac ako 51 rokov, a ak porovnáme, čím sa zaoberali diskusie obyvateľov Slovenskej Lupče pred polstoročím, a čím sa zaoberajú dnes, máme tu vcelku zrkadlový efekt obecného vývinu. Obecný vodovod čoskoro začne žiadať o svoju rekonštrukčnú daň, stavba kanalizácie si ju už vyberá a prašnosť ulíc zrejme netreba ani komentovať. A rovnako nepostačujúcimi môžeme nazvať aj tie dnešné priestory materskej školy. Ľudia, čo tvoria a verejne publikujú pre obyvateľov obce, a to bez rozdielu doby, boli aj dnes stále sú odhodlaní nielen informovať, ale predovšetkým veci meniť, napríklad aj riešiť. Majú totiž k tomu ten najväčší priestor – obecné noviny. A ako je to v tých našich – súčasných?

Takto vyzerali Lupčianske zvesti pred viac ako polstoročím.

Vďaka patrí hlavne prispievateľom

Na stránkach obecných novín sa snažíme prinášať formou publicistických žánrov od oznamov, správ, reportáží, referátov cez komentáre a výklady, doplnenými úvahami a názormi ľudí, ochotných prispievať, písať všetko to, čím naša obec, náš región, naši občania žijú. Teší nás, že máme už i stálych prispievateľov s vyhranenými a im blízkymi skúsenosťami. Čo sa týka pisateľov, na stránkach Lupčianskych zvestí majú priestor od tých naj-

menších, detí z MŠ, žiakov zo ZŠ po občanov staršieho veku, zamestnancov nášho Obecného úradu, členov organizácií, združení, spoločností až po individuálne osobnosti, nechýbajú ani zahraniční Slováci. Znovu pripomíname, že vítame každého, kto by rád, a hlavne ochotne verejne vyjadril svoje názory, prípadne rady a poučenia, ako aj zážitky a pocity, tiež kritiky a iné, čo by mohlo zaujať ostatných čitateľov. Všetky príspevky autorov sa čítajú, prehodnocujú, v prípade potreby aj prekonzultujú mailom, telefonicky alebo

osobne s pisateľom. K príspevkom uverejňujeme dohradenú fotodokumentáciu, doplníme články podľa uváženia alebo želania autorov fotografiami či ilustráciami z obcej kroniky, z archívu a podobne.

Aby čítanie malo hlavu aj päť

Na prvej strane uvádzame pod nadpisom, čo na ktorej strane môže čítať v novinách najst. Táto strana odzrkadľuje tiež, čo je, bolo alebo ešte len bude aktuálne v tom-ktorom mesiaci či období. Čo sa týka

orientácie čítania zvestí, pomôckou je titul tej-ktorej strany, ako i tituly jednotlivých príspevkov, ktorých zvýraznenie môže a, samozrejme, nemusí čitateľa upútať, zaujať. Posledná strana patrí športu.

Periodikum Lupčianske zvesti nie je zdrojom odborných prác a nie je ani zdrojom príjmov vydavateľa, nakoľko nie je predajným produktom, preto publikovanie v nich tak celkom nespadá do uvádzania presných zdrojov, napriek tomu sa snažíme, aby si autori príspevkov, publikovaných v Lupčianskych zvestiach, boli vedomí, že príspevky musia spĺňať základné etické princípy. Autori nie sú profesionáli, prispievanie je dobrovoľné a často sú autormi aj deti. Napriek tomu sa usilujú o čo najvyššiu kvalitu

svojich príspevkov, o presnosť, ako aj objektivitu. V Lupčianskych zvestiach sa autorstvo a poradie spoluautorstva príspevku, pokiaľ je nám známe a dokážeme to odkontrolovať, snaží odzrkadľovať reálny podiel tvorivej práce na vypracovaní príspevku. Prispievatelia však predsa len nesú akúsi ľudskú zodpovednosť za spracovanie príspevkov do definitívnej podoby pred ich grafickou úpravou a je pravdou, že sám autor pred odovzdaním príspevku ručí za to, že v súvislosti s jeho obsahom nedôjde jeho obsahom k porušeniu platných právnych predpisov, predovšetkým z oblasti autorského práva.

...

Pred časom nám prišla na Facebook – stránku Lupčianskych zvestí správa od OZ Libetha z Lubietovej: „... faníme vám a po vašom vzore a kvalitných rubrikách a článkoch sa aj u nás prerobili obecné noviny...“ Čo dodať? Iba, že máme radosť – sú to totiž Lubietovské zvesti... Držíme palce.

(vf, ela)

Foto: archív (gv)

Dratvárikovci vo Východnej

Fakt, že v Detskom folklórnom súbore Dratvárik máme šikovných malých folkloristov, je naozaj neodškriepiteľný. Potvrdili to svojim tanečným výkonom aj nedávno na folklórnych slávnostiach vo Východnej.

Vybrali nás do tanečného programu Talenty, ktorý je určený pre nadaných a zručných taneční-

kov, aby sa takýmto spôsobom mohli prezentovať na najväčšom slovenskom folklórnom festivale. DFS

Dratvárik, ktorý pracoval pod ZUŠ Slovenská Lupča, vystúpil s tancom „Keď sa Čímo ženiu“, ktorý s deť-

mi nacvičili Janka s Maťou a s ktorým súbor pred časom získal zlaté pásmo na okresnej prehliadke DFS v Banskej Bystrici. Tanečníkov síce trochu potrápili obavy z dažďa, no napriek tomu všetko dopadlo vynikajúco a za svoj výborný výkon boli odmenení veľkým potleskom. Ich odmenou však bolo aj množstvo nezabudnuteľných zážitkov z remeselných ukážok

a návštevy hlavného amfiteátra, ale aj celkovej atmosféry festivalu.

Jana Krížová, foto (jk)

DFS Dratvárik – ako ďalej?

Priznám sa, že keď som počul šumy okolo nášho detského súboru, pri zrode ktorého som bol a ktorý som spolu s ďalšími nadšencami folklóru viedol 18 rokov, nebolo mi to príjemné, ale ani celkom jasné. Hlavne som si nedokázal predstaviť, čo môže byť príčinou tohto všetkého. Postupne som si však poskladal z informácií od jeho terajších vedúcich, riaditeľa ZUŠ a rodičov detí, mimochodom niektorých, ktorí sami prešli niekoľkoročným životom v tomto súbore, vlastný pohľad a oň sa chcem podeliť ako momentálne priamo nezainteresovaná osoba. Prijmite ho, prosím, bez emócií, lebo nemám v úmysle nikoho uraziť, ani sa nikoho dotknúť.

Keď sa súbor v roku 1986 zakladal, bol som ešte aktívnym členom súboru Partizán. Vtedy ešte slobodný, bez záväzkov, plný elánu a sily venovať sa mladej generácii a ponúknuť jej priestor na vyplnenie voľného času a odkrytie jej talentu a vzťahu k ľudovému tancu, spevu.

Najdôležitejšia črta

Od začiatku sme mali v obci podporu, začínali sme cvičiť v telocvični ZDŠ a neskôr v kultúrnom dome. Veľkú podporu sme mali aj od samotného súboru Parti-

zán, ktorý ešte vtedy pôsobil v podniku Biotika. Partizán nám bez problémov poskytol všetky vyradené kroje, ktoré sú v inventári Dratvárika ešte dodnes. K tomu všetkému treba spomenúť aj to možno najdôležitejšie, že sme viedli súbor viacerí ľudia, ktorí sme sa vzáčne dopĺňali, a hlavne nik nemal pocit, že niekto je podriadený a iný vedúci. Táto črta je podľa môjho názoru tá najdôležitejšia, lebo sme prežili obdobia, keď každý mal nejakú tú krízu alebo iné dôvody, keď musel súbor ísť na istý čas bokom.

Bavilo aj naplňalo

Postupne sme sa dostali do povedomia verejnosti nielen v našej obci. Našou odmenou bola vtedy symbolická suma peňazí, ktorú sme dostávali od obce prostredníctvom MKS, ktorá niekedy možno ani nepokryla naše vzniknuté náklady, spojené s pravidelným cvičením. Avšak najväčšou odmenou pre nás bola radosť detí z toho, čo sa naučili a divácky potlesk na vystúpeniach. Ako to býva v každom záujmovom združení, keby to človeka nebavilo a nenaplnilo, určite by to nerobil. Počas môjho starostovania v obci som dopel do bodu, keď vedenie súboru bolo pre mňa veľkou záťažou, a keďže sme si medzičasom vychovali aj svojich nasledovníkov, nebolo

moje rozhodnutie skončiť v súbore až také ťažké.

Vstúpila legislatíva

Pri rozdelení bývalej ZUŠ Brusno na dve samostatné školy v Lupči a v Brusne sme s riaditeľom navrhli vytvoriť v rámci ZUŠ aj tanečný odbor a deti zo súboru tak boli zároveň aj jeho žiakmi. Súbor si materiálne veľmi pomohol, pretože jeho vedúci mohli byť pedagogickými zamestnancami školy so všetkými výhodami a povinnosťami a obec mohla pre súbor uvoľniť väčšie množstvo peňazí, ktoré vďaka tomuto kroku prišli na účet obce v podielových daniach vo väčšom množstve. Od budúceho školského roku to však na základe dnes už platnej legislatívy nebude možné. Nemôže viac platiť výnimka pre všetkých, ktorí by s deťmi cvičili, aby nemali príslušné odborné a pedagogické vzdelanie. Každý zamestnanec ZUŠ musí mať príslušné vzdelanie a z tých niekoľkých vedúcich to spĺňa len jeden. Takisto tanečný odbor musí mať odtiaľto povinne v osnovách aj iné druhy tanca (klasický, moderný, spoločenský), nie len ľudový.

Dratvárik „po starom“

Pre tieto dôvody sa ukončením školského roka 2012/2013 DFS vrátil späť k pôvodnému spôsobu svojho chodu, pre ktorý sú nie

až tak podstatné vzdelanie a pracovné povinnosti, vyplývajúce zo školských osnov, ale hlavne ochota sa deťom venovať vo svojom voľnom čase a bez nároku na pravidelnú finančnú odmenu. Z tohto je hádam všetkým jasné, že súbor sa nedelí a deti, ktoré sa rozhodnú navštevovať tanečný odbor ZUŠ, môžu naďalej tancovať aj v súbore a naopak. Ak niekto tvrdí niečo iné, zavádza a pravdepodobne nechápe situáciu, že tanečný odbor ZUŠ nemôže jednoducho kopírovať vzniknutú tvorbu súboru,

používať jeho materiálne vybavenie a naopak. DFS ale nebude dotovaný obcou v takej miere ako doteraz, čo hlavne postihne ich vedúcich, ktorí nebudú môcť byť zamestnancami školy, a prácu s deťmi budú musieť robiť dobrovoľne. Chcel by som veriť tomu, že sa aj túto, momentálne zložitú, situáciu podarí vyriešiť tak, aby neboli poškodené deti, ktoré sa chcú ľudovému tancu venovať aj naďalej a nebudú použité ako rukojemníci jednej skupiny proti druhej.

Peter Lakomčík

MILÍ RODIČIA,
MÁTE DOMA RATOLESTI, KTORÉ PREJAVUJÚ ZÁJEM
O TRADIČNÚ EUDOVÚ KULTÚRU SLOVENSKA,
RADI SPIEVAJÚ, TANCUJÚ, ČI DOKONCA
HRAJÚ NA EUDOVÝ HUDBNÝ NÁSTROJ?

AK ANO, NEVAHAJTE, PRIĽTE DŇA:
3. SEPTEMBRA 2013
V ČASE OD 15:00 DO 18:00,
MKS V SLOVENSKEJ LUPČI A ZAPÍŠTE ICH

DO DFS DRATVÁRIK,
KTORÝ SA UŽ 27 ROKOV SNAŽÍ
TIETO ICH "DARÝ" ROZVÍJAŤ A PŘIBLIŽOVAŤ IM
ZVYKY, OBYČAJE A TRADÍCIE
STARÝCH OTCOV A STARÝCH MÁM, KTORÉ NÁM VŠETKÝM
UŽ PO STÁROČIA POMÁHAJÚ K TOMU,
ABY SA Z NÁS VŠETKÝCH SKÓR ČI NESKÓR
STALI ČESTNÍ A OTVORENÍ ĽUDIA.

ZA VEDENIE DFS DRATVÁRIK
SA UŽ DNES NA VÁS TEŠIA:
MILKA, JURAJ, ZUZKA A ANDREJ

Lienky – olympionici na bystrickom štadióne

Aj tento rok sa predškolační z triedy „Lienok“ zúčastnili na športovej olympiáde priamo na veľkom štadióne v Banskej Bystrici. Za našu škôlku nás reprezentova-

li Petka, Evka, Jakubko a Adamko. Deti boli celé „žhavé“ do športovania, skákali do diaľky, bežali na 20 metrov, hádzali loptičky do cieľa a domov si odnies-

li každý jeden medailu za úspechy, lebo všetky deti boli odmenené za snahu a fair-play hru.

(mš)

Foto archív (mš)

Síce malí, ale veru ozajstní olympionici

Kvíz o Ľupči

Každý by mal poznať svoje mesto alebo svoju obec, teda miesto, kde býva. Aj my žiaci siedmich ročníkov sme sa pustili do štúdia všetkých dostupných materiálov o Slovenskej Ľupči, aby sme sa pripravili na tradičný kvíz. Tento rok sa konal 3. júna v MKS.

Súťažili dve päťčlenné družstvá – 7. A a 7. B. Kvíz obsahoval súťažné kolá: historické, geografické, kolo významných osobností, chránených území... Otázky boli zamerané na vznik, pôvod, archeologické nálezy, historické budovy, rozlohu, polohu našej obce, Hrad Ľupča, ale aj chránené oblasti, rastliny, živočíchy. Preverovali sa aj vedomosti o známych osobnostiach ako Teodor Kaliský, profesor Plander, jazykovedec S. Cambel...

A kto bol lepší?

Okrem vedomostnej úrovne išlo aj o naše zručnosti. Nebolo jednoduché za dve minúty napísať dvadsať slov, súvisiacich s Turícnym jarmokom, ani poskladať

erb – orlicu s gloriolou, tiež ukázať remeslá bez slov. Členovia každého družstva sa snažili presvedčiť porotu, že toho vedia viac ako ich súper. Dobrou motiváciou bola aj odmena víťazovi – tradičná torta od Rodičovskej rady. Okrem torty to bolo aj množstvo suvenírov, týkajúcich sa Slovenskej Ľupče, ktoré poskytli Obecný úrad a Erika Lamperová. Súťažiaci prišli povzbudiť žiaci 5. a 6. ročníka. Takisto nás poctili svojou návštevou starosta obce M. Macák, riaditeľ školy R. Kováčik a predsedkyňa redakčnej rady Ľupčianskych zvestí E. Lamperová, ktorí tvorili porotu. Po ťažkom a vyrovnanom „zápase“ predsa len žiaci 7. A triedy presvedčili porotu, že ich vedomosti boli o čosi lepšie a sladkú odmenu si právom zaslúžili. Kvíz bol veľmi zaujímavý, dynamický, prípravou naň sme sa naučili veľa nového. Touto cestou sa chceme poďakovať všetkým, ktorí sa podieľali na organizovaní kvízu, ako aj tým, ktorí prispeli sponzorskými darmi pre zúčastnených.

Pavla Samášová, 7. A trieda

Škôlkarská olympiáda

Tohtoročný koncoročný výlet sme spojili s letnou školskou olympiádou našej MŠ. V tento deň deti športovo oblečené prichádzali do MŠ, odkiaľ sme sa všetci spolu vybrali veselým krokom, plní nových očakávaní na chatu vo Švarci.

Atmosféra počas celého dňa bola výborná.

Cesta ubehla rýchlo a ani sme nezbadali, ako sme sa ocitli uprostred krásnej prírody, zaliatej slnkom. Na chatu nás privítalo „Slniečko“ – maskot našej olympiády. Ako aj na naozajstnej olympiáde býva dobrým zvykom – po vztyčení olympijskej vlajky a slávnostnom otvorení olympiády p. riaditeľkou, za bojového pokriku sa mohlo začať súťažiť.

Hľadali aj poklad

Úlohou detí bol štafetový beh, spojený s hľadaním pokladu, hádzanie šišiek do diaľky, prekonávanie prírodných a umelých prekážok rôznymi druhmi chôdze, behu a poskokov. Počas prestávok medzi súťažami sa ozýval veselý spev

Na chatu nás privítalo „Slniečko“ – maskot našej olympiády.

Ani sme nezbadali, ako sme sa ocitli uprostred krásnej prírody, zaliatej slnkom.

Aj počas prestávok sa deti výborne bavili.

detí, spojený s tancom. Aby sme mali dost síl do športovania, tety kuchárky nám pripravili chutný guláš a ovocný čaj. Na záver boli všetky deti odmenené ozajstnou medailou, sladkou lízankou a zeleným hadíkom z nájdeného pokladu. Atmosféra počas celého dňa bola výborná a my – všetky učiteľky, ale aj nepedagogický personál, ktorý nám veľmi pomohol, sme mali radosť z dobre vydarenej akcie. Zostali nám pekné spomienky, zvečnené na množstve fotografií. Za pekný deň, prežitý na chatu vo Švarci, ďakujeme aj pani Pocklánovej.

(mš)

Foto archív (mš)

Noc odvahy predškôľákov

Bol štvrtok koniec júna a nastala hodina „H“, keď naši predškôľáci prichádzali s malými dušičkami a plní

Spoločnými silami prekonávali ťažké prekážky, ktoré preverili ich vedomosti, zručnosti a odvalu. Úspeš-

Spoločnými silami prekonávali ťažké prekážky.

očakávaní, čo im prinieslo Noc odvahy spania v škôlke. Ich zvedavosť a radosť im priam žiarila na tváričkách.

né zvládnutie oslávili laserovou šou a odmenou, z čoho mali veľkú radosť. (mš)

Foto archív (mš)

S malými dušičkami, ale plní očakávaní.

Maskot Slniečko - maskot deťom dodával odvalu.

„Buvkáme...“ - veď je Noc odvahy spania vo škôlke.

Rozlúčka so škôľkou

Naši predškôľáci sa po Noci odvahy v piatok v dopoludňajších hodinách rozlúčili so všetkými kamarátmi zo škôľky, s tetami kuchárkami, tetami upra-

tovačkami aj so všetkými pani učiteľkami. Všetci sme im popriali veselé prázdniny a veľa školských úspechov.

Kolektív MŠ

Súťaž pre deti pokračuje

Milí naši najmenší čitateľa, súťaž z minulého čísla pokračuje. Na odpoveď vás navedú nasledovné informácie. Tentoraz sú konkrétnejšie. Skúste pozorne čítať alebo počúvať rodičov, čo čítajú. Čakajú na vás milé odmeny.

Práve v tomto období sa s týmito usilovnými drobnými živočíchmi môžeme denne stretnúť. Sú to vysoko inteligentné tvory. Chránia život na zemi už len tým, že až 80 % všetkého kvetenstva opelujú práve ony.

Aj v rozprávke účinkovali

Podávajú si správy o hojnosti potraviny aj o smere a vzdialenosti od svojho „príbýtku“. Tie, ktoré sa vracajú z vonku domov, tancujú dorozumievací tanec a podľa tvaru kriviek, ktoré pri ňom opisujú, podľa ich veľkosti a smeru sa ostatní dozvedia potrebné údaje. Pri hľadaní a zbieraní nektáru mimovoľne opelujú kvety a prispievajú tak k ich oplodňovaniu. Mnohí sa ich bojíme, no ak nás predsa len pichnú svojim žihadlom, ktoré je schované v žltociernom pásikavom brušku, zomrú. Jeden z ich produktov je sladký a lepkavý. Poznáme ich aj z rozprávky - malá budúca robotníca a lenivý kamarát trúdik. Napíšte nám:

O akého živočicha ide, mená rozprávkových postaviek a vymenujte dva ich produkty. Odpovede vhodte do schránky na tržnici alebo pošlite mailom na adresu zvesti@slovenskalupca.sk. Za správnu odpoveď dostanete plyšové hračky týchto rozprávkových hrdinov.

Spracovala (i) d
Foto int

PREDÁM
1-IZBOVÝ BYT
tehlový
v Slovenskej Lupči.
Cena: 27 tis.€
+ dohoda.
Telefón:
0907 419 672

Ponúkam opravu Vášho bicykla výhodne, rýchlo, lacno

- kompletná príprava na sezónu - 20 €
- oprava a nastavenie jeho časti - od 2 €
- oprava defektu 1x - 1 €
- čistenie, umývanie - 3 €

V prípade záujmu ma kontaktujte na tel.:
0903 163 261

Lietajúce dravce v škole

„Decká, boli ste perfektné!“ ukončil predstavenie jeden zo sokoliarov, ktorí nás koncom školského roka navštívili. Sokoliari prišli z Banskej Štiavnice. Predstavili nám 5 dravcov. V programe sme videli sokoly, sovu a orla. Mali sme možnosť vidieť vznášanie sa týchto krásavcov ponad naše hlavy. Neobišlo sa to ani bez toho, aby sme sa kryli, keďže lietali veľmi nízko. Niektorí žiaci sa do programu priamo zapojili. Pri sokoloch a pri orlovi mali možnosť pocítiť na vlastnej ruke ich váhu. Veselo bolo, keď orol preletoval ponad ležiacich žiakov. Bola som medzi nimi a mala som zmiešané pocity. Predtým nás jeden zo sokoliarov poučil, ako sa máme správať, a žartom nám rozprával, čo by sa mohlo stať pri lete orla ponad nás, keby sme mali otvorené ústa. O orlovi nám povedal, že sa práve vyučil za kaderníka a mohol by nám „poupravovať“ naše účesy. Dravce sú chránené a každý je označený krúžkom s informáciami, komu patrí. Pre zlé počasie bolo predstavenie sokoliarov v telocvični, no napriek tomu bolo zábavy dosť.

Nikolka s Víkí zo 7. A

Vidieť Londýn sa oplatí

Mesiac pred koncom školského roka sa niektorí žiaci našej školy zúčastnili na zahraničnej jazykovej exkurzii Brusel – Londýn. Počas šiestich dní mali možnosť navštíviť mesto Brusel, ktoré je sídlom Európskej únie, preplavili sa trajektom do Veľkej Británie a videli najznámejšie pamätihodnosti Londýna i pamiatky mimo mesta – hrad Windsor a Hampton Court, palác Henricha VII.

„Spoznali sme Greenwich, najzelenšiu časť mesta s planetáriom a areálom nultého poludníka, City of

Londýnske oko, anglicky London Eye, niekedy tiež označované Millennium Wheel, teda Koleso tisícročia je najväčšie vyhliadkové koleso na svete od roku 1999. Je vysoké 135 m a stojí na západnom okraji Jubilee Gardens na južnom nábřeží rieky Temža medzi Westminsterským a Hungerfordským mostom. Koleso nesie 32 klimatizovaných kabínok pre cestujúcich a jedna otáčka trvá asi 30 minút. Celková váha kolesa je 1 700 ton. Zaujímavé je, že liate oceľové časti, boli vyrobené českou firmou Škoda.

Elizabeth Tower (dosl. Alžbetina veža, do r. 2012 Clock Tower, dosl. Hodinová veža) je veža na severovýchodnom konci Westminsterského paláca, v ktorom zasadá britský parlament. Je jednou z najznámejších londýnskych pamätihodností. Meno „Big Ben“ sa v bežnej reči používa pre celú vežu, no v skutočnosti je to meno najväčšieho zvonu, ktorý sa vo veži nachádza. Traduje sa, že je pomenovaný podľa jedného zo staviteľov paláca Sirovi Benjaminovi Hallovi. Iná teória tvrdí, že ho pomenovali podľa jedného z najznámejších zápasníkov a boxerov 19. storočia – Benovi Cauntovi. Veža je navrhnutá v neogotickom slohu a jej výška je 93,3 m. Hmotnosť veže sa odhaduje na 8 667 ton. Pod vplyvom pôdnych podmienok sa veža nakláňa o približne 220 mm na severozápad.

v Anglicku stále prší, nám počasie prišlo – pršalo len vtedy, keď sme sa presúvali z miesta na miesto autobu- som“.

M. Bacík, učiteľ AJ
Foto (mb)

Takto zhodnotili deti svoje zážitky z exkurzie:

„Bolo tam super! Najviac sa mi páčilo Atómium, Big Ben, London Eye a Windsor Castle. Zábavné bolo cestovať metrom. Zážitkom bola pre mňa návšteva veľkých obchodných centier, najmä hračkárstva, galérie a múzeí, hlavne lodné. Páčila sa mi plavba trajektom, 6-hodinové osobné voľno s možnosťami nákupov, fontány, námestia a prezeranie pamiatok.“

(Maximilián Beraxa, 6. A)

„Jedlo bolo výborné – jedli sme cestoviny so syrom a ako dezert sme mali puding a zmrzlinu. Na raňajky sme mali cereálie s mliekom a toast s džemom. Bývali sme v černošskej rodine. Jej členovia boli veľmi milí, teta mala 8-ročné syna a malé dievčatko. Veľmi sa mi tam páčilo a som veľmi spokojný.“

(Timotej Mrva, 6. B)

„V rodinách bolo super. Raňajky boli úžasné – cereálie s mliekom a pomarančový džús. Večer sme mali špagety a zmrzlinu s marshmallow. V obedových balíčkoch sme mali chrumky a dva sendviče. V rodine sa dalo dorozumieť. Z Londýna sme videli všetko, čo sa dalo – Big Ben, Greenwich, nultý poludník, cestovali sme metrom a double deckerom. Autobus, ktorým sme cestovali, bol dobrý, ale čakal som viac. Plavili sme sa cez La Manche z Francúzska do Anglicka. V autobuse sa nedalo spať.“

(Dominik Gábrík, 6. B)

Monumentálne sídlo britských panovníkov Windsor Castle má za sebou 900 rokov starú históriu, je to jedno z miest, odkiaľ vládli anglickí panovníci. Na obrázku je jedno z romantických zákutí záhrady kráľovnej Alžbety II. Prvý monarcha, ktorý sa prechádzal po chodbách najstaršej časti Windsoru, bol Viliam Dobyvateľ na konci 11. storočia. Od tej doby sa tam vystriedali štyri desiatky panovníkov. Ide o najstaršiu kráľovskú rezidenciu na britských ostrovoch a druhý najväčší (hneď po Pražskom) obývaný hrad na svete.

London, finančné centrum Londýna, Tower Bridge, Katedrálu sv. Pavla, Miléniový most, Piccadilly Circus, Londýnske oko, Westminsterské opátstvo, St. James's Park, Buckinghamský palác, Trafalgarské námestie a prezreli sme si slávne obrazy v Národnej galérii. Po zaujímavých prehlídkach cez deň sme mali možnosť podeliť sa o svoje zážitky s rodinami, u ktorých sme bývali. Bola to pre nás skúsenosť vidieť, ako funguje život v bežnej anglickej domácnosti. Aj keď sa hovorí, že

Tower Bridge je zdvíhací most v Londýne nad riekou Temžou. Stavba mosta začala roku 1886 a trvala 8 rokov. Na podporu jeho stability boli na riečne dno položené dva masívne piliere, každý obsahoval viac než 70 000 ton betónu. Kostra veží a mosta samotného bola vybudovaná z viac než 11 000 ton ocele. Jeho návštevník si okrem expozícií dnes môže pozrieť aj riadiace centrum, ktoré nahradilo pôvodné parné stroje na zdvíhanie mostných rámov. Tie sú dnes zdvihnuté približne 500-krát do roka.

Výlet do Slovenskej Ľupče

Nedávno sme z Čierneho Balogu išli na výlet do Slovenskej Ľupče. Naším cieľom bola návšteva Ľupčianskeho hradu. Po Hrade Ľupča sme prešli so sprievodkyňou a z jej výkladu sme sa dozvedeli o jeho histórii a o jeho majiteľoch.

Tiež sme videli starú vyše sedemstoročnú lipu, pod ktorou sedával aj Matěj Korvín. Zaujímavé bolo

vidieť studňu s osvetleným východom, zrekonštruovanú kaplnku alebo si vypočuť povest o Veronike...

Výklad doplnil infopanel

V strede obce pri Obecnom úrade sme sa pristavili pri veľkej informačnej tabuli. Pani učiteľka nás oboznámila, ako tabuľa funguje, že je ozvučená a každé zvolené číslo informuje o niečom zaujímavom

v obci a jej okolí. Tak sme si vypočuli a doplnili výklad o Hrade Ľupča, ďalej sme si zvolili históriu obce a kostolov. Boli sme prekvapení a čudovali sme sa, ako to môže tak dobre fungovať.

Obchody a darčeky

Ako to už býva, žiadny výlet sa nezaobíde bez nákupu darčiekov a sladkostí, takže sme boli v obchode s hračkami a neobišli sme

ani potraviny. S výletom sme boli spokojní aj napriek tomu, že vietor pred nás privial sáčok. Tety, stojace pred obchodom, si mysleli, že patrí nám, tak nás vyzvali, aby sme si ho

vzali. Bez námietok sme sáčok zdvihli a zahodili do koša, a tak sme prispeli k skrášleniu priestoru pred obchodom.

Žiaci VI. B triedy, ZŠ Čierny Balog
Foto archív ZŠ

Bratislava odhalila svoje tajomstvá

„Hurááá! Konečne...“ pomyslel som si po precitnutí o druhej ráno a už som nezaspal. Svedčí to o tom, ako sme sa všetci tešili. Zrazu nikto nemeškal, ako to obvykle býva a všetci boli prichystaní na odchod. Prišiel po nás fajn autobus, oproti tým predošlým celkom luxusný, a nemal ani slimačie tempo. Takže to by sa dalo považovať za prvú zaujímavú vec, a to bolo len 5:15 hod.

Všetci sme sa usadili do pohodlných kresiel a exkurzia sa mohla začať. Cesta mala trvať 3 hodiny, no ubehla tak rýchlo, že sa nám ani nechcelo veriť, že sme už tam. V autobuse bolo ako vždy kopec zábavy. Počúvala sa hudba, hrali sa karty, rozprávali sa vtipy... Takže vôbec žiadna nuda.

Štúdiá STV

Keď sme v diali zbadali konečne Bratislavu, začali sme sa tešiť ešte viac. Aj z toho, že sme v HLAVNOM meste, ale hlavne z prvého oficiálneho bodu programu, ktorým bola návšteva Slovenskej televízie. Hneď, ako sme vybehli z autobusu, spárovali nás do chumáčikov a rýchlo sme cupkali do telky. Ukázali nám kostymérňu plnú šiat (okrem iného aj naftalínu). Bolo ich tam od výmyslu sveta, tu sa vyzívali

skôr baby. Čo sa páčilo nám všetkým, boli nahrávacie štúdiá. Najzaujímavejšími boli, samozrejme aspoň pre nás chalanov, tie športové. Pútavé boli aj tie z televíznych novín, ktoré ani vlastne neboli. Používajú tam virtuálne finty, o ktorých sa bežným ľuďom ani len nesníva. Tiež sme navštívili aj štúdiá „Milujem Slovensko“ a „5 proti 5“. Škoda, že sme mali taký nabitý program, lebo nám dali ponuku zostať na natáčaní. Povedali sme si: „Nevadí.“ Veď nás čakalo ešte veľa zaujímavosti.

Historické centrum a parlament

Po bleskovom presune našim „pomarančom“ (naš krásny oranžový autobus) sme sa ocitli v historickom centre. Tam sme si

poprezerali všelijaké historické fontány, Dóm svätého Martina, Starú radnicu, Academiu Istropolitana, Univerzitnú knižnicu, Primaciálny palác, Michalskú bránu, najužší dom v Bratislave a ako posledné sme sa prešli po korunovačnom chodníku. Po ceste sme videli Kláštor Klarisiek so šialene prečákanou vežičkou. Prechod cez Michalskú bránu zakončil spoznávanie starého mesta. Začiatkom „spoznávanie nového mesta“ bola návšteva EUROVEY. Tam sme si dôkladne poprezerali všetky obchody a napapkali sme sa – ako inak – v McDonalde. Po kratučkej pauzičke sme sa vydali do PARLAMENTU. Príchod tam bol celkom obyčajný, až na prechod cez detektor kovov, ktorý pískal ako šialený vždy, keď zbadal prsteň či náš-

nicu. Nasledoval „krátky“ výklad o našich štátnych symboloch a presun do parlamentnej sály. Prebiehala dôležitá rokovanie, a tak sme videli zasadnutie v plnej moci. Bolo to veľmi zaujímavé. Väčšina z nás sa tam odfotila a potom šup, šup na hrad.

Volkswagen – 160 futbalových ihrísk

Zastali sme pod hradom a hore sme vyšli po pešej zóne. Vstupná brána bola krásne ornamentmi ozdobená a hrad ako štvorhlavý pán sa vypínal na návrší. Ďalej sme pokračovali k Devínu – ďalšiemu hradu, i keď zrúcanému. Cesta hore po kľukatých chodníčkoch bola dosť namáhavá, ale zato výhľad bol nádherný. Videli sme sútok Dunaja s Moravou. A teraz čereš-

nička na torte, hlavne pre chlapcov, a vyvrcholenie dňa – VOLKSWAGEN. Keď sme tam dorazili, boli sme strašne zvedaví a už sme sa nevedeli dočkať, kedy nás vezmú na obhliadku. Začalo to krátkym filmom a potom nám porozdávali akési čudesné vysliedky, pomocou ktorých sme sa mohli v montážnej hale počuť. Prvá hala mala veľkosť 6 futbalových ihrísk a celý areál dokopy bol ako 160 futbalových ihrísk. Po halách robotníci a zamestnanci chodili na bicykloch, aby sa pri ceste zbytočne neunavili. (My sme to celé museli zvládnuť pešo ☹..., ale stálo to za tú únavu, určite!) Pásová výroba, hala a všetko bol fajn, ale najviac sa nám páčila skúška vozidiel. Dovolili nám vyskúšať si autá, ktoré sa tam vyrábajú. Mohli sme si radiť rýchlosti, otvárať kufor, púšťať hudbu ..., jednoducho všeličo, a to bolo najväčším bonusom dňa asi pre všetkých. Potom už nasledovala len 3-hodinová cesta v našom „pomarančiku“, ktorá ubehla tak rýchlo ako tá prvá. Autobus bol plný smiechu aj napriek tomu, že sme celý deň behali, ani o 21:30 hod. nebol nikto unavený. To svedčí o tom, že to bola super akcia, na ktorú tak rýchlo nezapadneme...

Simon Štibranj, 7. A
Foto archív triedy

Futbalové spravodajstvo

Skončila sa futbalová sezóna 2012/2013 a prišiel čas na rekapituláciu výsledkov a hodnotenie našich družstiev v jednotlivých súťažiach. Prinášame vám záverečný pohľad a súhrnné vyhodnotenie:

A družstvo dospelých:

26. kolo ŠK Selce 16. 6. 2013:

Zápas, v ktorom nášmu družstvu okrem prestíže už o nič nešlo, sa začal pre nás dobre. Viedli sme 1:0 a boli sme lepším družstvom. Domáce Selce sa ešte mohli teoreticky zachrániť. Tomu podriadili svoj výkon v druhom polčase a zaslúžene nad nami vyhrali 2:1. Napriek víťazstvu sa však so súťažou 5. ligy rozlúčili.

16. kolo MFK Strojár Krupina 22. 6. 2013 (dohr.):

V poslednom zápase sezóny sme sa chceli rozlúčiť víťazstvom. Zápas sa hral v čase, keď sa v obci uskuotočovala iná významná akcia, preto aj divácky záujem nebol veľký. Symbolická bodka za sezónou bol pokutový kop proti nám, a hoci sme boli lepším družstvom, hostia so štas-tím vyhrali 1:2.

Dorast:

26. kolo ŠK Selce 16. 6. 2013:

Zápas v Selciach sa začal hrať ako exhibícia domáceho družstva. Naši sme hrali, ale súper, do čoho kopol, to prepašoval do našej bránky. V 17. minúte bolo 3:0 a vyzeralo to na debakel. Naši chlapci postupne prebrali iniciatívu a už do polčasu to bola súťaž v zahadzovaní šanci z našej strany. Ten, kto bol na tomto zápase, sa stal svedkom nemohúcnosti našich hráčov dať gól. Tento trend pokračoval aj v druhom polčase a súper sa do poslednej minúty

triasol o výsledok. Napokon sa triasol asi dobre, lebo sme prehrali 2:3. Podľa zahodených tutoviek však mohlo byť minimálne 8:3 pre nás.

16. kolo ŠKF Kremnica 22. 6. 2013:

Na jeseň sme v Kremnici vyhrali 3:1 (neskôr zápas kontumovali 3:0 pre nás), ale súper na jar prehral jeden zápas, preto prišiel ako favorit. Výkonom však veľmi nepresvedčil, a hoci naši chlapci tiež nezahrali žiadny super zápas, nakoniec si za bojovnosť a vytrvalosť zaslúžili tri body. Vyhrali sme 2:1, z čoho malo radosť pár fanúšikov, ktorí sa prišli pozrieť.

Starší a mladší žiaci:

22. kolo Slovan Kúpele Sliac 16. 6. 2013:

Starší žiaci zakončili svoje účinkovanie na Sliac, kde zohrali vyrovnané stretnutie. S výsledkom 3:3 boli spokojní obaja súper.

Konečné umiestnenie našich družstiev:

OFK	Súťaž	Počet	Zápasy	V	R	P	Skóre	Body	Poradie
„A“	(5. Liga sk. C)	14	26	10	5	11	32:37	35	9
Dorast	(5. Liga sk. C)	13	24	6	2	16	34:59	20	10
St. žiaci	(3. Liga sk. C)	12	22	8	4	10	75:52	28	8

Futbalová prípravka:

Hlavná sezóna našich najmenších futbalistov bola rozložená na mesiac máj a jún. Organizácia súťaže bola formou turnajov, na ktorých družstvá vždy odohrali zápasy každý s každým, a to postupne u všetkých účastníkov. Po odohratí všetkých turnajových kôl sa konal 9. 6. 2013 záverečný turnaj v Baďine. Družstvo prípravky sa okrem ďalších mimo súťažných zápasov zúčastnilo na turnajoch v Čiernom Balogu a v Ponikách. So sezónou sa rozlúčili na chate OÚ na spoločenskom posedení pri hrách a opekačke spolu s rodičmi.

Dovoľte mi krátke zhodnotenie a niekoľko postrehov z uplynulej sezóny.

Družstvo dospelých bolo počas celej sezóny pomerne stabilné. Zaznamenali sme nižší počet trestov hráčov za herné priestupky ako po iné roky. S čím nemô-

žeme byť spokojní, je strelecká produktivita. Je zrejme, že nemôžeme hrať väčšinu sezóny na jedného útočníka. To sa negatívne prejavilo hlavne v zápasoch, kde sme mali zabráť na 100%. Tréner Dušan Mačkovič sa snažil tento problém riešiť rôznymi taktickými variantmi, ale výsledok sa pravdepodobne dostaví, až keď do mužstva zabudujeme 2 – 3 klasických útočníkov. Ďalším negatívom v družstve boli dlhodobé zranenia hráčov Jána Urbančoka a Tomáša Klinca. V nasledujúcej sezóne je pred družstvom a vedením OFK veľká výzva. V dôsledku reorganizácie súťaží, riadených SsFZ, je potrebné umiestniť sa do 6. miesta v tabuľke, pretože umiestnenie nižšie nedáva záruku udržania sa v 5. lige.

Družstvo dorastencov sa po ťažkom zrode skonolidovalo v priebehu jesene a postupne sa vytvoril tím chlapcov, na ktorých sa dalo spoľahnúť so zápasovou účasťou. To isté sa však nedalo povedať o tréningovej morálke. Tu sa natíska otázka, či si vôbec naši chlapci uvedomujú, aké podmienky na tréning a hru majú u nás vytvorené v lete či v zime. V širokom okolí žiadne iné družstvá podobné podmien-

ky nemajú a bez poctivého tréningu sa dobrý futbal hrať nedá. Toto bude zrejme jedna z hlavných úloh pre nového trénera, ktorý k družstvu prišiel netradične uprostred rozbehnutej sezóny.

Pri žiackych družstvách je to vždy tak trochu lotéria. Koľkým chlapcom sa futbal zapáči a koľkým nie, nikto dopredu nevie. Na ich rozhodnutie pôsobí veľa faktorov, na ktoré v mnohých prípadoch tréner ani podmienky v klube nemajú žiadny vplyv. Ukazuje sa, že trend úbytku hráčov, ktorý sa začal pred niekoľkými rokmi, pokračuje a je čoraz ťažšie pritiahnúť mládež školského veku k pravidelnému športovaniu. V našom prípade je to horšie z dôvodu, že v 3. lige musíme postaviť tzv. dvojičku (starších + mladších žiakov). Ak sa máme pridržať princípu, že nebudeme vychovávať cudzích chlapcov zo širokého okolia len preto, aby sme mohli hrať túto súťaž, naplnenie podmienky dvojičky sa v nasledujúcom ročníku javí ako kritické.

Po niekoľkých rokoch nám urobili radosť naši najmladší hráči – prípravka. Sme radi, že chlapcov a dievčatá futbal oslovil v takom veľkom počte. Je preto potrebné, aby sa zo strany OFK venovala tejto skupine futbalistov veľká a trvalá pozornosť. Veď sú to všetko hráči, ktorí časom postupujú do ďalších mládežníckych družstiev.

(lb)

Obecný futbalový klub Slovenská Lupča pozýva všetkých svojich členov, fanúšikov a sympati-zantov na mimoriadnu **členskú schôdzu**, ktorá sa bude konať dňa 25. 7. 2013 od 19,00 hod. v spoločenských priestoroch futbalového klubu na štadióne. Všetci ste srdečne vítaní.

Výbor OFK Slovenská Lupča